

KRZYSZTOF R. PROKOP

Gliwice

**Ekscerpty źródłowe do dziejów archidiecezji gnieźnieńskiej
i diecezji poznańskiej w czasach nowożytnych**

Source excerpts to the history of the archdiocese of Gniezno and the diocese of Poznań
in modern times

Tradycja publikowania ekscerptów z rękopisów archiwalnych, zawierających cenne dla badacza zbiory informacji, których wydanie drukiem w postaci integralnej z różnych względów nie jest – w danym momencie czy też w ogóle – możliwe, ma swoją długą tradycję również na gruncie polskim. Wiele tego rodzaju materiałów zostało niegdyś pomieszczonych w rozmaitych seriach wydawniczych krakowskiej Akademii Umiejętności, przekształconej następnie w Polską Akademię Umiejętności, dzięki czemu do obiegu naukowego trafił pokaźny zasób cennej w aspekcie poznawczym faktografii, do dziś dnia wciąż nie w pełni przyswojonej przez późniejsze piśmiennictwo historyczne, choć w niejednym przypadku chodzi o edycje sprzed już bez mała półtora wieku¹. Być może ta właśnie znikoma recepcja rezultatów żmudnej i w jakimś stopniu nużącej kwerendy, w trakcie której przegląda się dziesiątki opasłych tomów, liczących nieraz setki kart zapisanych w sposób – jak bywa – niełatwy do odczytania, wpłynęła hamująco na zapał kolejnych pokoleń rodzimych badaczy, gotowych podejmować taki trud, w czego konsekwencji stosunkowo niewiele da się wskazać tego rodzaju edycji dla ostatnich dekad². Spotyka się zresztą opinie deprecjonu-

¹ Zob.: *Katalog wydawnictw Polskiej Akademii Umiejętności 1873-1947*, t. 1: *Wydawnictwa Wydziałów Filologicznego i Historyczno-Filozoficznego, wydawnictwa specjalne i periodyczne*, oprac. S. Mikucki, Kraków 1948; *Wydawnictwa Polskiej Akademii Umiejętności 1817-1951*, oprac. B. Trombala, Warszawa 1965.

² Dla przykładu: J. Kopiec, *Inwentarz poloników w „Fondo Albani” w Archiwum Watykańskim*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 74 (2000), s. 145-175; H. Fokciński, *Polonica w zbiorach Stolicy Apostolskiej, wielkich rodów włoskich oraz centralnych archiwach zgromadzeń zakonnych w Rzymie*, „Saeculum Christianum” 15 (2008), s. 229-244; K.R. Prokop, *Polonika w rzymskim „Protocollo consecrationum episcoporum et alia 1565-1662” z Archiwum Watykań-*

jące ogłaszane drukiem *silva rerum*, czemu towarzyszy postulat publikowania źródeł wyłącznie w całości, z pełnym aparatem krytycznym, co przecież nie w każdym przypadku jest celowe. Nie zawsze też uwaga wydawcy musi być skoncentrowana na samym jako takim zabytku źródłowym, który miałby go interesować pod każdym względem, lecz w różnych zespołach oraz kolekcjach poszukuje on świadectw do zadanej sobie tematyki i ta wybija się na pierwszy plan, podczas gdy zagadnienia natury kodykologicznej schodzą na plan dalszy (o ile w ogóle brane są pod uwagę).

Tak właśnie jest w przypadku niniejszej publikacji, dla przygotowania której istotnym bodźcem były trwające prace nad nową monografią historyczną (archidiecezji poznańskiej, inspirowaną 1050-leciem obecności Poznania pośród stolic biskupich Kościoła zachodniego (abstrahując w tym momencie od stanowiącej przedmiot niegasnących sporów kwestii, jaki był rzeczywisty status kanoniczy pierwszych tutejszych biskupów Jordana i Ungera). W sytuacji, kiedy do dyspozycji badaczy stoją od przeszło półwiecza dwa niezwykle sumiennie opracowane tomy *Dziejów archidiecezji poznańskiej* księdza Józefa Nowackiego, powstałe przy obfitym spożytkowaniu dostępnych autorowi archiwaliów³, trudno byłoby przystępować do przygotowania nowej syntezy, gdyby podstawa źródłowa miała pozostać taka sama, co w odniesieniu do tamtej edycji. Nie wątpiąc, że historycy pracujący nad rzeczonym dziełem tego rodzaju poszerzenie fundamentu dokonywanego opisu o niepublikowany (i zarazem nieznanego J. Nowackiemu) materiał archiwalny postrzegają jako stojące przed nimi wyzwanie i podejmują stosowne kroki w tym kierunku, obecną edycją piszący te słowa stara się wyjść naprzeciw potrzebom ogółu badaczy dziejów zarówno (archi)diecezji poznańskiej, jak też archidiecezji gnieźnieńskiej (w perspektywie przedrozbiorowych granic obu tych Kościołów partykularnych), dzieląc się cząstkowymi rezultatami własnych poszukiwań w archiwaliach w tym przypadku rzymskich.

Od razu w tym miejscu należy podkreślić, że z jednej strony są to swoiste *silva rerum* (choć podane w sposób przemyślany i uporządkowane), z drugiej zaś stanowią dopełnienie tego, co już wcześniej zostało ogłoszone drukiem na łamach półrocznika „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” w ramach obejmującego kilkanaście części cyklu *Wypisy źródłowe do biografii polskich biskupów*

skiego. (*Sakry biskupów polskich w Wiecznym Mieście w 2. poł. XVI oraz 1. i 2. tercji XVII w.*), „Odrodzenie i Reformacja w Polsce” 49 (2005), s. 199-208; tenże, *Polonica w katalogu obsady biskupstw tytularnych XVII-XIX w. z Archivio Segreto Vaticano (ASV)*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 93 (2010), s. 175-209; tenże, *Polonica z drugiej połowy XVII oraz z XVIII i XIX w. w zbiorze „Iuramenta fidelitatis et Professiones fidei” w Archivio Segreto Vaticano (ASV)*, tamże, s. 211-258.

³ J. Nowacki, *Dzieje archidiecezji poznańskiej*, t. 1: *Kościół katedralny w Poznaniu. Studium historyczne*, Poznań 1959; t. 2: *Archidiecezja poznańska w granicach historycznych i jej ustrój*, Poznań 1964 [dalej cyt.: Nowacki, t. 2].

i opatów z czasów Rzeczypospolitej Obojga Narodów oraz niewoli narodowej doby zaborów, do których też kierują odesłania w przypisach⁴. Trzymano się bowiem zasady, aby nie zamieszczać tu powtórnie świadectw, które już przedtem były publikowane, lecz wyłącznie materiały niedostępne dotychczas w tej dogodnej dla badacza postaci. Sygnalizowane ich uporządkowanie oraz podanie w przemyślanej postaci polegało na przypisaniu poszczególnych ekscerptów, sporządzanych według wzoru zastosowanego w – pod pewnym względem pokrewnej tematycznie – edycji *Causae Polonae coram Sacra Romana Rota* (gdzie współlistnieją ze sobą streszczenia świadectw źródłowych z wyjątkami z nich zaczerpniętymi, zaś jedne przechodzą płynnie w drugie)⁵, do działów *Episkopat* oraz *Zakony* (bowiem właśnie do tych dwóch bloków tematycznych odnoszą się wybrane do niniejszej edycji dokumenty), zaś w ich obrębie albo do konkretnych postaci (w owym pierwszym), albo też wspólnot życia konsekrowanego (w tym drugim), uszeregowanych według porządku alfabetycznego (natomiast ekscerpty w kolejności chronologicznej). W celach orientacyjnych wskazano też w przypisach na podstawową literaturę przedmiotu, dotyczącą danego hierarchy lub konwentu, aby umożliwić zainteresowanym dotarcie do bardziej szczegółowych informacji natury biograficznej czy chronologicznej⁶. Właśnie bowiem te dwie płaszczyzny, a konkretnie prozopografia staropolskich elit kościelnych oraz chronologia dziejowa w owym jej wymiarze, który odnosi się do obsady wyższych godności kościelnych (zwłaszcza biskupiej tudzież opackiej), stanowią zasadni-

⁴ *Wypisy źródłowe do biografii polskich biskupów i opatów z czasów Rzeczypospolitej Obojga Narodów oraz niewoli narodowej doby zaborów (XVI-XIX w.)*, wyd. K.R. Prokop, cz. 1, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 82 (2004), s. 187-224; cz. 2, tamże 83 (2005), s. 285-332; cz. 3, tamże 84 (2005), s. 237-292; cz. 4, tamże 85 (2006), s. 305-377; cz. 5, tamże 87 (2007), s. 115-154; cz. 6, tamże 89 (2008), s. 343-395; cz. 7, tamże 91 (2009), s. 287-321; cz. 8, tamże 94 (2010), s. 195-247; cz. 9, tamże 95 (2011), s. 247-304; cz. 10, tamże 97 (2012), s. 217-332; cz. 11, tamże 98 (2012), s. 309-392; cz. 12, tamże 101 (2014), s. 141-215 [dalej cyt.: WŹr].

⁵ *Causae Polonae coram Sacra Romana Rota XV-XVII saec.*, ed. K. Bukowska-Gorgoni, Roma 1995.

⁶ Pozostałe zastosowane w przypisach skróty bibliograficzne to: SGKP = *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. 1-15, Warszawa 1880-1902; Korytkowski = J. Korytkowski, *Pralaci i kanonicy katedry metropolitalnej gnieźnieńskiej od roku 1000 aż do dni naszych (podług źródeł archiwalnych)*, t. 1-4, Gniezno 1883; PSB = *Polski słownik biograficzny*, t. 1-50→, Kraków–Warszawa–Wrocław 1935-2015→; HC = *Hierarchia Catholica medii et recentioris aevi sive Summorum Pontificum, S.R.E. cardinalium, Ecclesiarum antistitum series*, t. 5: *A pontificatu Clementis PP IX (1667) usque ad pontificatum Benedicti PP XIII (1730)*, ed. R. Ritzler & P. Sefrin, Patavii 1952; t. 6: *A pontificatu Clementis PP XII (1730) usque ad pontificatum Pii PP VI (1799)*, ed. R. Ritzler & P. Sefrin, Patavii 1958; t. 7: *A pontificatu Pii PP VII (1800) usque ad pontificatum Gregorii PP XVI (1846)*, ed. R. Ritzler & P. Sefrin, Patavii 1968; Szostkiewicz = Z. Szostkiewicz, *Katalog biskupów obrządku łacińskiego przedrozbiorowej Polski*, [w:] *Sacrum Poloniae Millenium. Rozprawy – Szkice – Materiały historyczne*, t. 1, Rzym 1954, s. 391-608; EK = *Encyklopedia katolicka*, t. 1-20, Lublin 1973-2014; Nitecki = P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce w latach 965-1999. Słownik biograficzny*, Warszawa 2000².

czy przedmiot eksploracji badawczych piszącego te zdania i w konsekwencji do nich odnoszą się świadectwa wynotowane podczas kwerend źródłowych – w tym konkretnym przypadku z trzech rzymskich instytucji dysponujących cennymi zbiorami archiwalnymi, dotyczącymi również spraw polskich: Archivio di Stato di Roma [dalej cyt: ASR], Archivio Segreto Vaticano [dalej cyt.: ASV] oraz Biblioteca Nazionale Centrale di Roma [dalej cyt.: BNCR].

Kryterium uwzględnienia danej osoby lub wspólnoty monastycznej zasada się na niebudzącym wątpliwości jej związku z dziejami archidiecezji gnieźnieńskiej lub diecezji poznańskiej w czasach staropolskich, przy czym nie należy zapominać, że w dobie przedrozbiorowej granice obu tych biskupstw były o wiele rozleglejsze aniżeli dzisiaj, co tłumaczy obecność tu świadectw odnoszących się chociażby do sufraganii łowickiej czy opactw w Sulejowie lub Witowie. Bez względu jednak przeważają ekscerpty dotyczące obszaru historycznej Wielkopolski tudzież hierarchów tam właśnie sprawujących posługę biskupią oraz posiadających nadane im beneficja i prebendy (choć to ostatnie kryterium mogłoby prowadzić do znaczącego poszerzenia grona postaci czyniących zadość odnośnemu warunkowi, albowiem w gronie kapituły metropolitalnej w Gnieźnie oraz katedralnej w Poznaniu zasiadało wielu członków episkopatu Rzeczypospolitej Obojga Narodów, niezwiązanych w żaden inny sposób z wielkopolskimi realiami i nieudzielających się pastersko na tym terenie)⁷, co uzasadnia ich publikację w tym właśnie czasopiśmie. Nie trzeba przy tym dodawać, że w sprzyjających okolicznościach obecna edycja mogłaby doczekać się kontynuacji w postaci kolejnych tego rodzaju zbiorów ekscerptów, bowiem wciąż niewykorzystany przez badaczy materiał źródłowy do dziejów obu tytułowych Kościołów partykularnych w czasach nowożytnych jawi się jako niezwykle obfity i zgoła trudno liczyć na to, że ktokolwiek zdoła kiedykolwiek go ogarnąć, a następnie spożytkować w ramach choćby najszerzej zakrojonej syntezy. Dziś zresztą coraz rzadziej powstają i są wydawane drukiem wielkie monografie humanistyczne, podobnie jak mówić można o dostrzegalnym kryzysie edytorstwa źródeł dziejowych. Rzecz oczywista, że tego typu drobne przedsięwzięcia wydawnicze, jak poniższy zbiór ekscerptów, nie zmieniają obrazu w owym względzie, niemniej jednak ich ewentualne deprecjonowanie żadnego obiektywnego pożytku nauce nie przyniesie, podczas gdy udostępnianie ogółowi zainteresowanych nawet drobnymi partiami niepublikowanych dotąd świadectw źródłowych może w bliższej lub

⁷ Ostatnio na ten temat: K.R. Prokop, *Gnieźnieńska «genealogia» biskupów z ziem polsko-litewsko-ruskich. Wokół „Pralatów i kanoników katedry metropolitalnej gnieźnieńskiej” Jana Korytkowskiego*, „Ecclesia. Studia z Dziejów Wielkopolski” 9 (2014), s. 41-90. Zob. też dla porównania: tenże, *Biskupi w gronie pralatów i kanoników płockiej kapituły katedralnej w XVII i XVIII stuleciu*, [w:] *Finis legis Christus. Księga pamiątkowa dedykowana Księdzu Profesorowi Wojciechowi Góralskiemu z okazji siedemdziesiątej rocznicy urodzin*, t. 1, red. J. Wroceński i J. Krajczyński, Warszawa 2009, s. 659-691.

dalszej perspektywie przynieść wymierny pożytek. Wydaje się, że okoliczność ta w dostatecznej mierze uzasadnia celowość niniejszej publikacji.

* * *

EPISKOPAT

BARDZIŃSKI Ignacy Nepomucen (†1813)⁸

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 209

• k. 150r-155v – akta procesu informacyjnego, poprzedzającego promocję kanclerza metropolitalnego gnieźnieńskiego Ignacego Bardzińskiego na sufraganię gnieźnieńską (m.in. świadectwa chrztu [k. 198v]⁹ oraz kolejnych stopni święceń: subdiakoniat otrzymał „ad titulum patrimonii officiose inscripti” 16 VI 1776 r. w archikatedrze lwowskiej z rąk biskupa tytularnego Nyssy Kryspina Cieszkowskiego, który w tej samej świątyni wyświęcił go 23 VI 1776 r. na diakona, natomiast prezbiterem został 21 VII 1776 r. przez posługę biskupa bakowskiego Stanisława Rajmunda Jezierskiego z zakonu dominikanów, udzielającego wtedy święceń „in ecclesia patrum Ordinis Praedicatorum conventus maioris Leopoliensis” [198r-v]).

- ASV, Archivio Concistoriale, Congregationis Consistorialis Acta, 1804-1809 [Acta Congregationis Consistorialis ab anno 1804 ad annum 1809]

• k. 747r-751v [*Gnesnensis. Confectio processus pro suffraganeo: 1808, die 5. Augusti*] – dokumentacja (*propositio*) związana z promocją na sufraganię gnieźnieńską (wakującą po śmierci Stefana Wojciecha Łubieńskiego) kanclerza kapituły metropolitalnej gnieźnieńskiej Ignacego Bardzińskiego.

• k. 809r-818r [*Gnesnensis. Suffraganeatus ac retentionum: 1809, die 11. Januarii*] – dokumentacja związana z promocją Ignacego Bardzińskiego na sufraganię gnieźnieńską: akta procesu informacyjnego, przeprowadzonego przed delegowanym po temu biskupem plockim Onufrym Kajetanem Szembekiem

⁸ Korytkowski, t. 1 cz. 2, s. 31-33 (zwl. s. 31, gdzie jako data przyjęcia przez I. Bardzińskiego święceń kapłańskich widnieje 20 VII 1776 r.); Szostkiewicz, s. 410; HC, t. 7, s. 335-336; Nitecki, kol. 20. Także: K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów Kościoła katolickiego wpisanych w dzieje ziem polskich (XIII w.-2014)*, Kraków 2014, s. 83, 230; *Polskie procesy informacyjne przed prowizjami biskupów i opatów w seriach: «Processus Consistoriales» i «Processus Datariae» Archiwum Watykańskiego (1588-1906)*, oprac. W. Cichosz, H. Fokciński, U. Głowacka-Maksymiuk, M. Pukianiec, E. Reczek, K. Sadowska i T. Zdziech (*Katalog mikrofilmów i zapisów cyfrowych. Wykaz Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych w Rzymie i Punktu Konsultacyjnego w Warszawie*), Warszawa 2015, s. 61 nr 536.

⁹ Wydane drukiem w: WŹr, cz. 3, s. 243.

(m.in. oryginał supliki arcybiskupa Ignacego Raczyńskiego z daty: Ciążeń, 1 VII 1808 r., w sprawie promowania na biskupstwo tytularne desygnowanego przezeń na sufraganię gnieźnieńską I. Bardzińskiego [k. 813r]).

CZARTORYSKI Kazimierz Florian (†1674)¹⁰

- ASV, Miscellanea, Armadia I, vol. 81

• k. 174r-v – suplika króla Jana II Kazimierza do papieża Innocentego X z daty: Warszawa, 25 IV 1650 r., zawierająca prezentę dla Kazimierza Floriana Czartoryskiego na biskupstwo poznańskie (m.in.): „Ea generis claritudine fulget in Regno meo venerabilis Casimirus Czartoryski, canonicus Cracoviensis, ut minime latere me potuerit eius probitas, doctrina et caetera egregiae animi dotes, quibus Urbis oculos, cum ibi studiorum causa ageret, in se converterat. Quamobrem vacante episcopatu Posnaniensi facile eo flexi animum, ut eum potissimum deligendum putaverim, quem ad regimen Ecclesiae Posnaniensis promovendum Sanctitati Vestrae pro iure meo regio nominarem et commendarem. Itaque Sanctitatem Vestram rogo, ut eum praefatae Ecclesiae Posnaniensi velit praeficere expensasque in expeditionem sacrarum literarum ad mediocrem et quam minimam summam reduci iubeat, propter Regni huius nuperas bellicas calamitates, quae tam publicas, quam privatorum facultates multum attriverunt”.

CZARTORYSKI Teodor Kazimierz (†1768)¹¹

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 125

• k. 520r-534v [*Processus informativus super vita, moribus, doctrina, idoneitate caeterisque requisitis r.p.d. Theodori Czartoryski, praepositi ecclesiae cathedralis Plocensis, promovendi ad ecclesiam cathedralem Posnaniensem • 1738*] – m.in. świadectwa chrztu [k. 529v-530r] oraz kolejnych stopni święceń: subdiakoniat otrzymał – już jako „praepositus Plocensis”¹² – 16 V 1725 r. w Rzymie, „in Sacrosancta Lateranensi Basilica”, przez posługę kardynała Prospera Marefoschi („Prosper tituli S. Callisti S.R.E. presbyter cardinalis Marefusus, Sanctissimi Domini nostri Papae vicarius generalis Romanaeque Curiae eiusdem districtus iudex ordinarius”), diakonat 15 XII 1726 r. w Warszawie, „in ecclesia monia-

¹⁰ PSB, t. 4, s. 281-282 (K. Piwarski); Nowacki, t. 2, s. 107; Szostkiewicz, s. 430; EK, t. 3, kol. 764 (S. Librowski); Nitecki, kol. 63-64. Także: *Polskie procesy informacyjne...*, s. 33 nr 156.

¹¹ PSB, t. 4, s. 297-299 (W. Konopczyński); Nowacki, t. 2, s. 112; Szostkiewicz, s. 430; HC, t. 6, s. 346; EK, t. 3, kol. 764 (M. Banaszak); Nitecki, kol. 64; B. Przybyszewski, *Katalog kanoników krakowskiej kapituły katedralnej w XVIII wieku*, Kraków 2009, s. 37. Także: J. Szczepaniak, *Spis prałatów i kanoników kapituły katedralnej oraz kapituł kolegiackich diecezji krakowskiej (XVIII w.)*, Kraków 2008, s. 22; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 47 nr 345.

¹² Zob.: WŻr, cz. 8, s. 203-204 (na prepozyturę płocką instalowany 17 XI 1724 r.).

lium Visitationis Beatissimae Virginis Mariae”, z rąk biskupa poznańskiego Jana Tarły, który też udzielił mu 25 III 1727 r. święceń prezbiteratu w tym samym warszawskim kościele wizytek [k. 530v-531v].

DOBIŃSKI Krzysztof Michał (†1769)¹³

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 124

• k. 774r-787v [*Processus super vita, moribus, doctrina et idoneitate caeterisque requisitis r.p.d. Christophori Dobinski, ecclesiae metropolitanae Gnesnensis canonici, dandi in suffraganeum archiepiscopo Gnesnensi • 1738*] – m.in. świadectwa chrztu [k. 783v-784r]¹⁴ oraz kolejnych stopni święceń: „ad primam tonsuram” wyświęcił go 24 VI 1719 r. „in capella arcensi Squiernievicensi” prymas Stanisław Szembek, który też udzielił mu tamże 30 III 1720 r. czterech święceń niższych; subdiakonem został 25 V 1720 r., „ad titulum canonicatus collegatae ecclesiae Lancieniensis”, przez posługę sufragana gnieźnieńskiego Franciszka Kraszkowskiego (nie podano gdzie), natomiast na diakona wyświęcił go 24 VI 1720 r. w kościele parafialnym w Skierniewicach prymas S. Szembek, który też udzielił mu 24 VII 1720 r. „in arce Squiernievicensi” święceń prezbiteratu [k. 784r-785r].

GEMBART (GEMBARTH) Józef Gabriel (†1821)¹⁵

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 210

• k. 240r-246v – akta procesu informacyjnego, poprzedzającego promocję w 1814 r. kanonika metropolitalnego gnieźnieńskiego Józefa Gembarta na sufraganię gnieźnieńską (m.in. świadectwo chrztu [k. 242v]¹⁶ oraz informacje dotyczące kolejnych stopni święceń: tonsurę i cztery święcenia niższe otrzymał 8 VI 1760 r. w katedrze na Wawelu w Krakowie z rąk sufragana krakowskiego Franciszka Potkańskiego (Podkańskiego), natomiast na subdiakona, diakona i prezbitera został wyświęcony w Przemyślu, wszakże dołączenie do akt procesu informacyjnego stosownych dokumentów święceń nie było możliwe z tej przyczyny, że diecezja

¹³ Korytkowski, t. 1 cz. 2, s. 225-228; Szostkiewicz, s. 436; HC, t. 6, s. 377; J. Wieteska, *Katalog pralatów i kanoników prymasowskiej kapituły łowickiej od 1433 do 1970 r.*, Warszawa 1971, s. 96-97; Nitecki, kol. 78. Także: J. Szczepaniak, *Spis pralatów i kanoników...*, s. 22; K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 84, 235; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 47 nr 346.

¹⁴ Wydane drukiem w: WŹr, cz. 9, s. 256-257.

¹⁵ Korytkowski, t. 2, s. 50-52, 635; HC, t. 7, s. 300; J. Wieteska, *Katalog pralatów i kanoników...*, s. 123; *Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564-1995*, oprac. L. Grzebień, Kraków 1996 [2004²], s. 177; Nitecki, kol. 111-112. Także: K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 79, 238; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 62 nr 551.

¹⁶ Wydane drukiem w: WŹr, cz. 3, s. 249-250.

przemyska znajdowała się w innym zaborze i zachodziły trudności natury komunikacyjnej [k. 242v-243r]).

- ASV, Archivio Concistoriale, Congregationis Consistorialis Acta, 1814-1817 [Acta Congregationis Consistorialis ab anno 1814 ad totum 1817]

- k. 28r-34r [*Gnesnensis. Suffraganeatus ac retentionum: 1814, die 6. Septembris*] – dokumentacja (*propositio*) związana z promocją na sufraganię gnieźnieńską (wakującą po śmierci Ignacego Bardzińskiego) wikariusza *in spiritualibus* i oficjała generalnego gnieźnieńskiego Józefa Gembarta.

GORZEŃSKI Tymoteusz (†1825)¹⁷

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 192

- k. 441r-460v [*Processus super vita, moribus, doctrina et idoneitate caeterisque requisitis r.p.d. Timothei Gorzenski, ecclesiae cathedralis Cracoviensis canonici, referendarii Regni Poloniae, promovendi ad ecclesiam cathedralem Smolenscensem • 1790*] – m.in. świadectwa chrztu [k. 454r]¹⁸ oraz kolejnych stopni święceń: subdiakoniat (16 VI 1764) i diakonat (1 VI 1765) T. Gorzeński otrzymał w katedrze na Wawelu w Krakowie z rąk sufragana krakowskiego Franciszka Potkańskiego (Podkańskiego), natomiast na prezbitera został wyświęcony 14 III 1767 r. w Rzymie, „in Sacrosancta Laternanensi Basilica”, przez kardynała Marcantonio Colonnę („Marcus Antonius Columna”), papieskiego wikariusza generalnego [k. 454v/457r].

- ASV, Archivio Concistoriale, Congregationis Consistorialis Acta, 1804-1809 [Acta Congregationis Consistorialis ab anno 1804 ad annum 1809]

- k. 801r-808v [*Posnaniensis. Retentionum: 1809, die 11. Januarii*] – dokumentacja związana ze staraniami o zachowanie przez Tymoteusza Gorzeńskiego, przy translacji z biskupstwa smoleńskiego na poznańskie, kanonikatów katedralnego krakowskiego i kolegiackiego sandomierskiego¹⁹.

¹⁷ PSB, t. 8, s. 329-330 (J. Nowacki); Nowacki, t. 2, s. 114-115; Szostkiewicz, s. 458; *Wielkopolski słownik biograficzny*, red. A. Gąsiorowski i J. Topolski, Warszawa-Poznań 1981, s. 214 (M.B. Topolska); EK, t. 5, kol. 1309 (J. Dyl); Nitecki, kol. 126; B. Przybyszewski, *Katalog kanoników...*, s. 54-55. Także: J. Szczepaniak, *Spis prałatów i kanoników...*, s. 20; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 58 nr 498 i 61 nr 537-538.

¹⁸ Wydane drukiem w: WŻr, cz. 2, s. 297.

¹⁹ Zob. również: Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie, b. sygn. – Acta postcurialia dioecesis Cracoviensis stante administratione eiusdem celsissimi, illustrissimi, excellentissimi et reverendissimi domini, domini Michaelis Georgii Ciolek principis Poniatowski, Dei et Apostolicae Sedis gratia archiepiscopi Gnesnensis, legati nati, primatis Regni Poloniae et Magni Ducatus Li-

GOZDZKI Bernard (†1725)²⁰

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 109

• k. 72r-81v [*Processus super vita, moribus, doctrina et idoneitate caeterisque requisitis r.p.d. Bernardi Gozdski, cantoris cathedralis Posnaniensis, custodis collegiatae Varsaviensis, dandi in suffraganeum • 1721*] – m.in. świadectwo chrztu: „Życzyn. Anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo tertio, die decima octava mensis Decembris [18 XII 1663], baptizatus est Bernardus, filius magnifici Stanislai Gozdski, pocillatoris Sandomiriensis, et magnificae Helenae de Tęczyn, coniugum legitimorum. Patrini fuerunt magnificus Christophorus Sułowski de Chotynia et magnifica [*brak imienia*] Oleśnicka, succameraria Sandomiriensis. Ex libris metricorum ecclesiae parochialis Korytnicensis” [k. 385v]; świadectwo święceń (dokument z daty: Rzym, 21 VI 1700): „Gaspar miseratione Divina episcopus Sabinensis, S.R.E. cardinalis Carpineus, Sanctissimi Domini nostri Papae vicarius generalis Romanaeque Curiae eiusque districtus iudex ordinarius. Universis et singulis [...] notum facimus, illustrissimum et reverendissimum p.d. Dominicum Bellisarium de Bellis, episcopum Melphitensem, suffraganeum et vices gerentem nostrum, Romae diebus Dominicis nona et vigesima tertia Maii millesimo septingentesimo [9 i 23 V 1700], in capella suae habitationis ordinationes particulares celebrando, et Sabbatho Quatuor Temporum post Pentecostes, quinta Junii millesimo septingentesimo [5 VI 1700], in Sacrosancta Lateranensi Basilica, inter missarum solemniam ordinationem generalem celebrando, inter alios dilectum nobis in Christo filium Bernardum Gozdski, canonicum Posnaniensem, ad titulum eiusdem canonicatus, [...] cum caeremoniis et solemnitatibus necessariis, [...] ad quatuor minores gradatim et successive, deinde duabus vicibus ut supra praeviis publicationibus, et exercitiis spiritualibus, ad sacros subdiaconatus et diaconatus ordines in Domino promovisse et ordinasse” [k. 386-v]; na kapłana B. Gozdski wyświęcony został 6 XII 1701 r. w kolegiacie św. Jana Chrzciciela w Warszawie przez biskupa poznańskiego Mikołaja Stanisława Święcickiego [k. 386v].

thuaniae, primique principis, administratoris cum plena iurisdictione Cracoviensis, abbatis commendarii Cervenensis et Tynecensis, ordinum Poloniae equitis, ex annis 1784, 1785 et 1786 conscripta, s. 1-2 („Varsaviae, die 1. Januarii 1784. Donatio decimarum gratialium, ad mensam episcopalem Cracoviensem spectantium, favore illustrissimi et reverendissimi Timothei Gorzenski, supremi Regni referendarii”).

²⁰ Nowacki, t. 2, s. 188 nr 27; Szostkiewicz, s. 460; HC, t. 5, s. 230; Nitecki, kol. 128. Także: K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 69, 239; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 43 nr 289.

GRABOWSKI Wojciech (†1659)²¹

- ASV, Segreteria di Stato. Polonia, vol. Add. 5
- b.p. – suplika arcybiskupa gnieźnieńskiego Wacława Leszczyńskiego (z daty: Warszawa, 4 V 1659 r.) z prośbą do papieża o przeniesienie na sufraganię gnieźnieńską dotychczasowego sufragana poznańskiego Wojciecha Grabowskiego (w miejsce zmarłego Adriana Grodeckiego), któremu ze swej strony udzielił już stosownej nominacji²².

KARSKI Jan (†1784)²³

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 160
- k. 289r-300v [*Processus super vita, moribus, doctrina caeterisque requisitis r.p.d. Joannis Karski, ecclesiae metropolitanae Gnesnensis canonici, dandi in suffraganeum illustrissimo et reverendissimo domino Gabriele Joanni Podoski, archiepiscopo Gnesnensi, primati Regni Poloniae • 1771*] – m.in. świadectwa chrztu [k. 297r]²⁴ oraz święceń prezbiteratu, które otrzymał 7 VII 1754 r. w katedrze na Wawelu w Krakowie z rąk sufragana krakowskiego Franciszka Potkańskiego (Podkańskiego) [k. 298v-299r].

KIERSKI Józef Tadeusz (†1783)²⁵

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 122
- k. 99r-108v [*Processus super vita, moribus, doctrina et idoneitate caeterisque requisitis r.p.d. Josephi Kierski, ecclesiae cathedralis Posnaniensis custodis, dandi in suffraganeum episcopo Posnaniensi • 1736*] – m.in. świadectwa

²¹ Korytkowski, t. 2, s. 108-109; Nowacki, t. 2, s. 187-188 nr 23; Szostkiewicz, s. 460-461; Nitecki, kol. 131. Także: K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 48, 239; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 35 nr 174.

²² Translacja ta nie doszła do skutku ze względu na rychłą śmierć W. Grabowskiego w dniu 13 VIII 1659 r.

²³ Korytkowski, t. 2, s. 232-237, 636-637; Szostkiewicz, s. 483; PSB, t. 12, s. 130 (R.W. Wołoszyński); HC, t. 6, s. 244; J. Wieteska, *Katalog prałatów i kanoników...*, s. 118; EK, t. 8, kol. 989 (J. Warmiński); Nitecki, kol. 197. Także: K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 69, 243-244; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 53 nr 429.

²⁴ Wydane drukiem w: WŻr, cz. 9, s. 262-263.

²⁵ Nowacki, t. 2, s. 189-190 nr 32; Szostkiewicz, s. 484; PSB, t. 12, s. 428-429 (A. Gilewicz, W.A. Serczyk); HC, t. 6, s. 126; Nitecki, kol. 201; K.R. Prokop, *Rzymskokatolicki biskupi ordynariusze diecezji na ziemiach ruskich dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów (do czasów I wojny światowej)*, Warszawa–Drohiczyń 2014, s. 208-211. Także: K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 55, 244; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 46 nr 336 i 53 nr 424.

chrztu [k. 105v]²⁶ oraz kolejnych stopni święceń: tonsurę i święcenia niższe otrzymał 12 VII 1733 r. w katedrze w Poznaniu z rąk biskupa poznańskiego Stanisława Józefa Hozjusza, natomiast na subdiakona (3 IV 1734), diakona (6 IV 1734) oraz prezbitera (7 IV 1734) wyświęcił go „in ecclesia *Nouvszewensi*[?] dioecesis Posnaniensis” biskup tytularny Cambysopolis Łukasz Krzysztof Wielowiejski (Wielowiejski) [k. 105-106v].

KOMOROWSKI Adam Ignacy (†1759)²⁷

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 137
- k. 210r-231v [*Processus super vita, moribus, doctrina et idoneitate caeterisque requisitis r.p.d. Adami Komorowski, ecclesiae cathedralis Cracoviensis praepositi, promovendi ad ecclesiam metropolitanam Gnesnensem • 1748*] – m.in. świadectwa chrztu [k. 225v] oraz kolejnych stopni święceń: tonsurę otrzymał 8 IV 1717 r. „in capella palatii Kielcensis” z rąk biskupa krakowskiego Kazimierza Łubieńskiego, cztery święcenia niższe 1 XI 1718 r. w katedrze na Wawelu w Krakowie z rąk sufragana krakowskiego Michała Szembeka, który również wyświęcił go tamże, 15 IV 1724 r., na subdiakona; tak samo w wawelskiej katedrze przyjął święcenia diakonatu – 10 VI 1724 r. przez posługę biskupa krakowskiego Konstantyna Felicjana Szaniawskiego, oraz prezbiteratu – 3 IX 1724 r. z rąk wyżej wspomnianego sufragana M. Szembeka [k. 226r-227r].

KORYTOWSKI Józef Benedykt (†1790)²⁸

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 186
- k. 127r-138v [*Processus super vita, moribus, doctrina et idoneitate caeterisque requisitis r.p.d. Josephi Korytowski, ecclesiarum metropolitanae Gnesnensis et cathedralis Posnaniensis canonici, dandi in suffraganeum illustrissimo et reverendissimo domino Michaeli Georgio Ciolek Poniatowski, archiepiscopo Gnesnensi, primati Regni Poloniae • 1785*] – m.in. świadectwa chrztu [k. 134v-135r]²⁹ oraz

²⁶ Wydane drukiem w: WŻr, cz. 9, s. 264-265.

²⁷ Szostkiewicz, s. 486; HC, t. 6, s. 226; EK, t. 9, kol. 473-474 (J. Warmiński); Nitecki, kol. 209-210; B. Przybyszewski, *Katalog kanoników...*, s. 80-82. Także: S. Salaterski, *Kolegiata i kapituła św. Małgorzaty P.M. w Nowym Sączu (1448-1791)*, Nowy Sącz 1997, s. 315-316; J. Szczepaniak, *Spis prałatów i kanoników...*, wg indeksu; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 49 nr 372.

²⁸ Korytkowski, t. 2, s. 297-299, 638-639; Szostkiewicz, s. 489; HC, t. 6, s. 280; Nitecki, kol. 215-216. Także: K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 75, 245; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 79 nr 790.

²⁹ Wydane drukiem w: WŻr, cz. 9, s. 266.

kolejnych stopni święceń: tonsurę i cztery święcenia niższe otrzymał 22 V 1753 r. „in ecclesia religiosorum patrum Capuccinorum” w Warszawie z rąk biskupa tytularnego Ptolemaidy Ludwika Ignacego Riokura (de Riaucour), który też wyświęcił go 22 II 1755 r. na diakona w warszawskiej kolegiacie św. Jana Chrzciciela; w tej samej świątyni przyjął 21 XII 1754 r. święcenia subdiakonatu „ad titulum mensae episcopalis Posnaniensis” przez posługę biskupa inflanckiego Antoniego Kazimierza Ostrowskiego, który również udzielił mu 23 IV 1755 r. święceń prezbiteratu „in ecclesia patrum Capuccinorum conventus Varsaviensis” [k. 135r- 136r].

KOSMOWSKI Michał Mateusz (†1804)³⁰

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 193
- k. 230r-243v [*Processus super vita, moribus, doctrina et idoneitate caeterisque requisitis r.p.d. Michaelis Kosmowski, abbatis claustralis Tremesnensis et praepositi Mstoviensis Ordinis Sancti Augustini Canonorum Regularium Lateranensium, promovendi ad ecclesiam cathedralam in partibus infidelium • 1791*] – m.in. świadectwo chrztu [k. 237v-238r]³¹ oraz informacja o przyjęciu święceń kapłańskich w roku 1751 (brak stosownego dokumentu) [k. 238r-v] tudzież o uzyskaniu stopnia doktora teologii na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Krakowskiego [k. 238v/241r].

KOZIEROWSKI Ignacy Augustyn (†1791)³²

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 150
- k. 1r-9v [*Processus super vita, moribus, doctrina et idoneitate caeterisque requisitis r.p.d. Ignatii Kozierowski, praepositi claustralis Mstoviensis Ordinis Sancti Augustini Canonorum Regularium Lateranensium, promovendi ad ecclesiam cathedralam in partibus infidelium • 1762*] – m.in. świadectwa chrztu [k.

³⁰ Szostkiewicz, s. 490; E. Gierczyński, *Mecenas w infule. Biskup Michał Kościeszka-Kosmowski*, „Nasza Przeszłość” 14 (1961), s. 161-174; PSB, t. 14, s. 239-240 (E. Gierczyński); HC, t. 6, s. 280; *Wielkopolski słownik biograficzny*, s. 353-354 (K. Liman); EK, t. 9, kol. 954-955 (P. Janowski); Nitecki, kol. 216; I. Makarczyk, *Biskupi polscy z Zakonu Kanoników Regularnych Laterańskich*, „Echa Przeszłości” 8 (2007), s. 53-54. Nadto: też, *Procesy informacyjne biskupów polskich z Zakonu Kanoników Regularnych Laterańskich*, [w:] *Przemijanie i trwanie. Kanonicy Regularni Laterańscy w dawnej i współczesnej Polsce*, red. K. Łatak i I. Makarczyk, Kraków 2008, s. 249-250; K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 75, 245; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 58 nr 503.

³¹ Wydane drukiem w: WŻr, cz. 2, s. 300.

³² Korytkowski, t. 2, s. 322-327; Szostkiewicz, s. 492; HC, t. 6, s. 65; Nitecki, kol. 222; I. Makarczyk, *Biskupi polscy z Zakonu Kanoników Regularnych Laterańskich*, s. 51-53. Nadto: też, *Procesy informacyjne biskupów polskich...*, s. 248-249; K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 48, 246; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 51 nr 400.

5r]³³ oraz kolejnych stopni święceń: cztery niższe I.A. Kozierowski otrzymał 27 VII 1730 r. z rąk biskupa inflanckiego Augustyna Adama Wessla („Augustinus de Luszew Wessel, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopus Livoniae et Piltinensis, abbas commendatarius Andreoviensis”) w Luborzycy („in residentia nostra Luborzycensi”), natomiast subdiakoniat (22 XII 1731), diakonat (28 XII 1731) oraz prezbiterat (18 V 1732) z rąk sufragana chełmińskiego Macieja Aleksandra Sołtyka (w przypadku dwóch pierwszych „in capella Loviciensis S. Caroli Borromaei Congregationis Missionis”, w przypadku trzeciego nie podano, gdzie odnośny fakt miał miejsce) [k. 5v-6r].

KRASZKOWSKI Franciszek Józef (†1731)³⁴

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 108

• k. 134r-149v [*Processus super vita, moribus, doctrina et idoneitate caeterisque requisitis r.p.d. Francisci Josephi Kraszowski, archidiaconi, vicarii in spiritualibus et officialis generalis Gnesnensis, dandi in suffraganeum archiepiscopo Gnesnensi • 1719*] – m.in. świadectwo chrztu: „Ego Franciscus Vladislaus Zalosth, Foranensis, Krzepicensis, Mierzycensis parochus, in anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo octavo, die vero vigesima secunda Junii [22 VI 1658], baptisavi Franciscum, filium generosorum Jacobi de Kraszkwice et Annae de Doruchow Kraszkwowskich, legitimorum coniugum. Levantibus de sacro baptismatis fonte honesto Francisco Bernat et generosa Helena Trepczanka, virgine” [k. 144r]; „ad primam tonsuram et quatuor ordines minores” F.J. Kraszowski wyświęcony został 27 V 1684 r. w kolegiacie w Łowiczu przez sufragana gnieźnieńskiego Wojciecha Stawowskiego [k. 144v], natomiast kolejnych stopni święceń udzielił mu sufragan chełmiński Tomasz Skotnicki: subdiakonatu (1 VI 1687) i diakonatu (24 VI 1687) w katedrze w Chełmży, zaś prezbiteratu (13 VII 1687) „in ecclesia arcis Starogrodensis” [k. 145r].

ŁUBIEŃSKI Stefan Wojciech (†1808)³⁵

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 192
- k. 315r-336v [*Processus super vita, moribus, doctrina et idoneitate caete-*

³³ Wydane drukiem w: WŻr, cz. 9, s. 267-268.

³⁴ Korytkowski, t. 2, s. 361-366, 640-641; Szostkiewicz, s. 493; HC, t. 5, s. 182; J. Wieteska, *Katalog prałatów i kanoników...*, s. 94; Nitecki, kol. 227. Także: K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 61, 246.

³⁵ Korytkowski, t. 2, s. 547-548, 642-643; Szostkiewicz, s. 506; HC, t. 6, s. 122; J. Wieteska, *Katalog prałatów i kanoników...*, s. 111; Nitecki, kol. 268; EK, t. 11, kol. 580 (E. Gigilewicz). Także: K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 56, 249; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 58 nr 499.

risque requisitis r.p.d. Stephani Adalberti Łubienski, ecclesiae metropolitanae Gnesnensis canonici, dandi in suffraganeum illustrissimo et reverendissimo domino Michaeli Poniatowski, archiepiscopo Gnesnensi, primati Regni Poloniae • 1790] – m.in. świadectwa chrztu [k. 210v-211r]³⁶ oraz kolejnych stopni święceń: subdiakonatu (21 IX 1759), diakonatu (23 IX 1759) oraz prezbiteratu (29 IX 1759) S.W. Łubienski otrzymał z rąk prymasa Władysława Aleksandra Łubińskiego – dwa pierwsze stopnie w kolegiacie w Łowiczu, ostatni zaś „in capella arcis nostrae” (zapewne w Łowiczu lub w Skierniewicach) [k. 211r-212r].

DE MATHY Ludwik Józef (†1802)³⁷

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 178
- k. 330r-345v [*Ecclesia Thanasiensis in partibus infidelium 1779*] – m.in.: *professio fidei* Ludwika Józefa de Mathy, wykonane 16 VI 1779 r. w Warszawie na ręce nuncjusza apostolskiego w Rzeczypospolitej [k. 331r-v/344r-v]; świadectwa chrztu („ex metrica baptisatorum ecclesiae S. Nicolai Ordinis Praedicatorum” w Gdańsku) [k. 337v-338r]³⁸ oraz święceń (dokument z daty: Rzym, 20 XII 1749): „Fr. Joannes Antonius tituli S. Martini in Montibus S.R.E. presbiter cardinalis Guadagni, sanctissimi domini nostri domini papae vicarius generalis, Romanaeque Curiae eiusque districtus iudex generalis. Universis et singulis [...] notum facimus et attestamus, illustrissimum et reverendissimum dominum Ferdinandum M. De Rubeis, archiepiscopum Tarsi, suffraganeum et vicesgerentem nostrum, Romae, die Sabbathi quatuor temporum post festum S. Luciae, vigesima Decembris millesimo septingentesimo quadragesimo nono, in Sacrosancta Lateranensi Basilica, ordinationem generalem celebrantem, inter alios dilectum nobis in Christo Ludovicum Josephum Mathy, Posnaniensis dioecesis, cum literis dimissorialibus sui ordinarii [...] ac dispensatione apostolica super extra tempora, ad presbiteratus ordinem [...] rite et recte, ac servatis servandis, in Domino promovisse et ordinasse” [k. 338r-v]; jako świadkowie w procesie informacyjnym zeznania złożyli 16 VI 1779 r.: o. Dionizy Kowakiewicz, gwardian warszawskiego konwentu franciszkanów-reformatów [k. 334v *nn*], oraz o. Bernardyn Duszyński, kaznodzieja w tym samym konwencie w Warszawie [k. 336r *nn*].
- ASV, Archivio Concistoriale, Congregationis Consistorialis Acta, 1796-1799 [Acta Congregationis Consistorialis ab anno 1796 ad annum 1799]

³⁶ Wydane drukiem w: WŻr, cz. 2, s. 303.

³⁷ Korytkowski, t. 2, s. 602-606; Nowacki, t. 2, s. 191 nr 36; Szostkiewicz, s. 512-513; HC, t. 6, s. 391; Nitecki, kol. 287; EK, t. 12, kol. 216-217 (S. Brzozecki). Także: K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 87, 250.

³⁸ Wydane drukiem w: WŻr, cz. 9, s. 272-273.

• k. 83r-88v – akta procesu informacyjnego, poprzedzającego promocję biskupa Ludwika Józefa de Mathy („episcopus Thanasiensis, domini nostri papae praelatus domesticus et Solio Pontificio assistens, metropolitani Gnesnensis et cathedralis Posnaniensis ac insignis collegiatae Crusvicensis canonicus, vicarius in spiritualibus et officialis generalis nec non nominatus suffraganeus Posnaniensis, Ordinis Sancti Stanislai eques”) na sufraganię poznańską, wakującą po wyniesieniu na biskupstwo chełmińskie Franciszka Ksawerego Rydzyńskiego, który też na mocy specjalnej delegacji Stolicy Apostolskiej („episcopus Nilopolitanus et suffraganeus Posnaniensis, et electus episcopus Culmensis, custos metropolitani Gnesnensis, uti a Sancta Sede Apostolica ad conficiendum infrascriptum processum delegatus inquisitor apostolicus”) proces ten przeprowadził, zaś zeznania – jako powołani wówczas świadkowie – złożyli: Jan Wojciechowski („Joannes Wojciechowski, vice-decanus cathedralis ecclesiaeque collegiatae ac parochialis Sancti Nicolai Posnaniensis praepositus”, lat 66) [k. 83v-84v], oraz Błażej Sankiewicz („Blasius Sankiewicz, ecclesiae cathedralis Posnaniensis vice-praecentor et collegiatae ac parochialis Sancti Nicolai Posnaniensis canonicus”, lat 64) [k. 84r-v]; w rozpoczętym 4 I 1796 r. procesie L.J. de Mathy *professio fidei catholicae iuxta Concilium Tridentinum* wykonał – w obecności dwóch świadków („praesentibus illustribus admodum reverendis Blasio Sankiewicz, praecentore, ac Paulo Włodarski, sacristiano ecclesiae cathedralis Posnaniensis”) na ręce F.K. Rydzyńskiego [k. 85r-86v]; w konkluzji akt odnotowane zostało: „Qua taliter inquisitione in qualitate aldicti admodum reverendi patris Ludovici Josephi de Mathy ex testibus iuratis et secreto examinatis peracta, ad revisionem et trutinacionem documentorum et actorum episcopalium per eundem reposita condescendit, quibus per se visis et lectis, totus dictum admodum reverendum patrem de Mathy munus consecrationis in episcopum Thanasiensem anno Domini millesimo septingentesimo octuagesimo, die septima mensis Maii, quae erat Dominica infra Octavam Ascensionis Domini, Varsaviae, in ecclesia monialium a Visitatione Beatae Mariae Virginis suscepisse, et ab olim illustrissimo et reverendissimo domino Antonio Onuphrio a Okęcie Okęcki, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopo Posnaniensi et Varsaviensi, supremo protunc regni cancellario, Ordinum Aquilae Albae et Sancti Stanislai equite, assistentibus conconsecratoribus illustrissimis et reverendissimis dominis Joanne Aloysio Witold Alexandrowicz, episcopo Helmski, et Gasparo Kolumna Cieciszewski, episcopo Tabastensi, coadiutore Kiiowiensi, officiali generali Varsaviensi, consecratum extitisse adinvenit. Iam vero a praelibato admodum reverendo patre Ludovico de Mathy, episcopo Thanasiensi, episcopum unum, monialis Ordinis Sancti Benedicti duas, ecclesias quatuor, altaria portatilia nonaginta octo, consecrata esse. Ad minores ordines personas ducentas viginti tres; ad maiores, scilicet subdiaconatus – ducentas viginti sex, diaconatus – ducentas quadraginta novem, presbyteratus – ducentas quadraginta duas ordinatas extitisse. Sacramentum confirmationis personis in

numero viginti quinque millium nongentorum triginta administratum esse, et alia pontificalia peracta fuisse, ac eundem con-consecratorem episcopis quatuor ad-fuisse reperiit” [k. 87r].

OSTROWSKI Daniel Elias (†1831)³⁹

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 211

- k. 97r-101v [*Processus seu inquisitio canonica super qualitatibus perillustris reverendissimi Danielis Ostrowski ad dignitatem episcopalem promovendi • 1815*] – m.in. świadectwo chrztu (*Literae legitimi ortus ex libris metrices baptisatorum ecclesiae parochialis Malusznynensis sub die decima septima mensis Augusti anno Domini millesimo septingentesimo octuagesimo primo*): „Dictus Daniel Ostrowski promovendus anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo secundo, die vigesima quinta mensis Julii [25 VII 1762], ex parentibus magnificis dominis Antonio Ostrowski, vexilliferida Petricoviensi, et Marianna de Siemińskie, legitimis coniugibus catholicis, bonorum Sielniczka, Barycz et Łazow haeredibus, taliterque genere nobili natus est” [k. 98r]; dokumenty kolejnych stopni święceń: tonsurę i cztery święcenia niższe otrzymał 22 XII 1781 r. w katedrze na Wawelu w Krakowie z rąk sufragana krakowskiego Franciszka Potkańskiego (Podkańskiego), natomiast subdiakonem został – jako „Collegii Germanici alumnus” – 19 IX 1789 r. w Rzymie, w bazylice laterańskiej, przez posługę arcybiskupa tytularnego Laryssy Francesca Passariego („ordinatus per dominum Franciscum Xaverium Passari, archiepiscopum Larissensem, suffraganeum et vicesgerentem eminentissimi cardinalis Columna, episcopi Praenestini etc”), który także wyświęcił go 19 XII 1789 r. na diakona – tamże w bazylice laterańskiej, gdzie też następnie D. Ostrowski otrzymał 20 III 1790 r. święcenia prezbiteratu, udzielone mu „per illustrissimum et reverendissimum dominum Juliam Mariam de Somalea [della Somaglia], patriarcham Antiochenum” [k. 98v]; nominacja na sufragana (*Instrumentum authenticum nominationis perillustris reverendissimi Danielis Ostrowski ad officium suffraganeatus Loviciensis sub datum: Ciążynii, die vigesima prima mensis Maii anno millesimo octingentesimo decimo quarto* [21 V 1814]) [k. 99r].

- ASV, Archivio Concistoriale, Congregationis Consistorialis Acta, 1814-1817 [Acta Congregationis Consistorialis ab anno 1814 ad totum 1817]

- k. 147r-152v [*Gnesnensis. Deputationis secundo suffraganei Loviciensis ac retentionis: 1815, die 10. Decembris*] – dokumentacja związana z promocją na sufraganię łowicką w archidiecezji gnieźnieńskiej (wakującą po śmierci Grzegorza Zachariasiewicza) scholastyka metropolitalnego gnieźnieńskiego Daniela

³⁹ Korytkowski, t. 3, s. 176-177; J. Wieteska, *Katalog prałatów i kanoników...*, s. 140; HC, t. 7, s. 111; Nitecki, kol. 326. Także: K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 54, 254; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 36 nr 553.

Ostrowskiego: akta procesu informacyjnego, przeprowadzonego przed delegowanym po temu biskupem poznańskim Tymoteuszem Gorzeńskim.

PODOSKI Gabriel Jan (†1777)⁴⁰

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 155
- k. 252r-271v – akta procesu informacyjnego, poprzedzającego promocję referendarza duchownego koronnego Gabriela Jana Podoskiego na arcybiskupstwo gnieźnieńskie w roku 1767 (m.in. świadectwa chrztu [k. 255r]⁴¹ oraz kolejnych stopni święceń: subdiakonat otrzymał 4 XI 1742 r. – już jako kanonik gnieźnieński – w kolegiacie w Pułtusku z rąk biskupa płockiego Antoniego Sebastiana Dembowskiego, diakonat 25 XI 1742 r. „in ecclesia Sanctae Crucis Congregationis Missionis Varsaviae” z rąk biskupa kamienieckiego Mikołaja Dembowskiego, natomiast prezbiterat 28 VII 1743 r. „in ecclesia parochialis Tarchominensi” z rąk biskupa płockiego A.S. Dembowskiego [255v-256r]).

PRAŻMOWSKI Franciszek (†1701)⁴²

- ASR, Paesi stranieri (sec. XVII-XVIII), Busta 12, fasc. 14
- s. 196 – druk procesowy z roku 1691 (*Relatio super statu et gestis circa abbatias regulares Poloniae, data in Congregatione Particulari, deputata a sanctissimo domino nostro Innocentio XII. die 20. Augustii 1691*): „Sieciechoviensis abbatia Ordinis Sancti Benedicti, Cracoviensis dioecesis, obtinetur a multis annis in commendam per dominum Franciscum Prażmowski, praesbyterum saecularem, magnum secretarium Regni, ad praesentationem regiam”.

RACZYŃSKI Bartłomiej Antoni (†1821)⁴³

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 209
- k. 68r-79v [*Processus super vita, moribus, doctrina caeterisque requisitis r.d. Antonii Raczyński, abbatis claustralis monasterii Landensis Ordinis Cister-*

⁴⁰ Szostkiewicz, s. 538; HC, t. 6, s. 226; PSB, t. 27, s. 149-161 (E. Rostworowski); Nitecki, kol. 354; EK, t. 15, kol. 960-961 (K. Śmigiel). Także: J. Szczepaniak, *Spis prałatów i kanoników...*, s. 14; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 52 nr 421.

⁴¹ Wydane drukiem w: WŹr, cz. 9, s. 278.

⁴² Przyrodni brat prymasa Mikołaja Jana Prażmowskiego (†1673), kanonik metropolitalny gnieźnieński, sekretarz wielki koronny, komendatoryjny opat sieciechowski, biskup łucki 1696[1691]-1701. – Korytkowski, t. 3, s. 279-282; Szostkiewicz, s. 540; HC, t. 5, s. 248; PSB, t. 28, s. 378-379 (A. Przyboś); Nitecki, kol. 359-360; EK, t. 16, kol. 329-330 (W. Rosowski). Także: *Polskie procesy informacyjne...*, s. 39 nr 238.

⁴³ HC, t. 7, s. 213; Nitecki, kol. 371; EK, t. 16, kol. 1053 (J. Koziej-Choldżyńska). Także: K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 67, 257; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 61 nr 539.

ciensis, promovendi ad episcopalem dignitatem episcopatus titularis in partibus • 1808] – m.in. świadectwa chrztu [k. 73r]⁴⁴ oraz kolejnych stopni święceń: tonsurę i cztery święcenia niższe otrzymał 19 XI 1782 r. w kościele opactwa cystersów w Łądzie z rąk opata łędzkiego Ludwika Benedykta Lubstowskiego, natomiast subdiakoniat (24 IX 1785), diakonat (15 IV 1786) i prezbiterat (24 VI 1786) w katedrze na Wawelu w Krakowie z rąk sufragana krakowskiego Franciszka Potkańskiego (Podkańskiego) [k. 73r-74v]⁴⁵.

- ASV, Archivio Concistoriale, Congregationis Consistorialis Acta, 1804-1809 [Acta Congregationis Consistorialis ab anno 1804 ad annum 1809]

- k. 747r-751v [*Gnesnensis. Suffraganeatus: 1808, die. 20. Junii*] – dokumentacja związana z promocją Bartłomieja Antoniego Raczyńskiego, opata klaustralnego cystersów w Łądzie, na biskupa tytularnego; m.in. suplika arcybiskupa gnieźnieńskiego Ignacego Raczyńskiego (z daty: Ciążeń, 20 VI 1808 r.), zawierająca prośbę do papieża Pius VII o wyniesienie do godności biskupiej aktualnego opata łędzkiego, wraz z uzasadnieniem: „Quae praedecessores Sanctitati Vestrae Summi Pontifices, meos antedecedaneos atque hanc archidioecesim Gnesnensem confovebant gratia, qui illius latitudine ac ecclesiarum numerositate attenta, praeter suffraganeos, alios titulares episcopos in partibus ex religiosis etiam ordinibus recommendatos crearent, quales ultimis temporibus fuerunt: reverendissimus Przedwojewski ex Ordine S. Francisci, Bolinensis, Kozierowski, Adratensis, et Kosmowski, Martyropolitanus, ambo ex Ordine S. Augustini Canonico-regularium Lateranensium nuncupatum, pro eodem ergo gratia ad S. Sedem Apostolicam supplex recurro, utque Vestra Sanctitas, attentis infrascriptis, episcopatum in partibus religiosissimo in Christo Bartholomaeo Antonio Raczynski, Ordinis Cisterciensium abbati claustrali monasterii Landensis, in archidioecesi Gnesnensi, impertiti dignetur, provolutus ad pedes Sanctitatis Vestrae, supplico” (w dalszej części supliki zwrócenie uwagi na rozległość terytorialną archidiecezji, fakt wakowania od dawna sufraganii łowickiej oraz zawakowanie w ostatnim czasie sufraganii gnieźnieńskiej, w związku z czym arcybiskup sam w pojedynkę musi sprawować wszystkie funkcje pontyfikalne) [k. 749r-v/751r-v].

RACZYŃSKI Ignacy (†1823)⁴⁶

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 197
- k. 310r-327v [*Processus super vita, moribus, doctrina caeterisque requisitis r.p.d. Ignatii Raczynski, scholastici cathedralis Posnaniensis, promovendi ad*

⁴⁴ Wydane drukiem w: WŻr, cz. 3, s. 265.

⁴⁵ Por.: WŻr, cz. 11, s. 382-383 (gdzie odmienne daty dzienne).

⁴⁶ Nowacki, t. 2, s. 114; PSB, t. 29, s. 637-639 (H. Dylągowa); Nitecki, kol. 372; EK, t. 16, kol. 1056-1057 (E. Gigilewicz). Także: *Polskie procesy informacyjne...*, s. 59 nr 512 i 60 nr 532-533.

ecclesiam cathedralem Posnaniensem • 1794] – m.in. świadectwa chrztu [k. 324r-v]⁴⁷ oraz kolejnych stopni święceń (dokument z daty: Poznań, 5 XII 1793): „Josephus Bończa Miaskowski, utriusque iuris doctor, praepositus cathedralis, sede vacante episcopatus Posnaniensis in spiritualibus et temporalibus administrator generalis, universis et singulis [...] notum facimus, expositum nobis fuisse et esse pro parte illustrissimi et reverendissimi domini Ignatii Raczyński, ecclesiae cathedralis scholastici, nominati et electi episcopi Posnaniensis, quatenus literas ordinationis suae ipsi ex libro ordinatorum extradere dignemur. Nos huiusmodi petitioni annuentes, eundem illustrissimum et reverendissimum Ignatium Antonii Raczyński, in Societate Jesu Collegii Posnaniensis protunc existentem, ad subdiaconatum festo s. Annae, quae fuit vigesima sexta mensis Julii [26 VII 1770], in ecclesia cathedrali, ad diaconatum Dominica octava post Pentecosten, die scilicet vigesima nona eiusdem [29 VII 1770], in eadem ecclesia cathedrali, ad presbyteratum vero festo s. Ignatii Confessoris, seu ultima mensis eiusdem [31 VII 1770], in ecclesia patrum Societatis Jesu anno Domini 1770 per olim illustrissimum et reverendissimum dominum Vladislaum Joannem Wierusz a Walknowo Walknowski, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopum Bendensem, suffraganeum Posnaniensem, legitime ordinatum prout in *Libro ordinatorum* praelibati olim illustrissimi et reverendissimi episcopi Bendensis, suffraganei Posnaniensis, post fata illius subsecuta reposito, continetur, fuisse, praesentibus literis attestatur”.

- ASV, Archivi delle Rappresentanze Pontificie, Vienna, vol. 240

- k. 120r-121v – pismo arcybiskupa Ignacego Raczyńskiego (z daty: Ciężen, 6 VII 1817 r.), zawierające prośbę o ustanowienie dlań koadiutora, który miałby przejąć z jego rąk rządy w archidiecezji gnieźnieńskiej; na funkcję tę proponuje biskupa Marcina Siemieńskiego.

- k. 285r-286v – odpis aktu rezygnacji arcybiskupa Ignacego Raczyńskiego ze stolicy metropolitalnej w Gnieźnie (z daty: Ciężen, 19 [29?] X 1818 r.), w uzasadnieniu której to decyzji hierarcha ten powołuje się na analogiczne przypadki z dawniejszych stuleci: bł. Bogumiła, Jarosława Bogorii ze Skotnik, Jana Kropidły, także biskupa krakowskiego bł. Wincentego Kadłubka.

- k. 294r-295v – pismo arcybiskupa Ignacego Raczyńskiego (z daty: Berlin, 22 XII 1818 r.) na temat tytułu, jaki będzie nosił po przyjęciu przez papieża jego rezygnacji ze stolicy metropolitalnej w Gnieźnie.

⁴⁷ Wydane drukiem w: WŹr, cz. 2, s. 309-310.

RADZIEJOWSKI Michał Stefan (†1705)⁴⁸

- ASR, Paesi stranieri (sec. XVII-XVIII), Busta 12, fasc. 14
- s. 197 – druk procesowy z roku 1691 (*Relatio super statu et gestis circa abbatias regulares Poloniae, data in Congregatione Particulari, deputata a sanctissimo domino nostro Innocentio XII. die 20. Augustii 1691*); „Miechoviensis abbatia sive praepositura Canonorum Regularium Ordinis Sancti Sepulchri, Cracoviensis dioecesis, vacans per assecutionem episcopatus Varmiensis obtenti ab illustrissimo domino Joanne Stanislae SbaŃski [ZbaŃski] (qui eam obtinuerat, uti vacantem per obitum abbatis regularis, in commendam anno 1681, sexto Kalendas Novembris [27 X 1681]), concessa fuit in commendam anno 1689 [...] eminentissimo et reverendissimo domino cardinali RadzieioŃski, archiepiscopo GneŃnensi”.

RYDZYŃSKI Franciszek Ksawery (†1814)⁴⁹

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 180
- k. 32r-43v [*Processus super vita, moribus, doctrina caeterisque requisitis r.p.d. Francisci Xaverii Rydzynski, in ecclesia cathedrali Posnaniensi archidiaconi coadiutoris, dandi in suffraganeum illustrissimo et reverendissimo domino Antonio Onufrio Okecki, episcopo Posnaniensis • 1780*] – m.in. Ńwiadectwa chrztu [k. 40v] oraz ŃwieceŃ prezbiteratu, ktore F.K. RydzyŃski otrzymał 17 XI 1757 r. „in ecclesia collegiata B. Mariae Virginis in Summo” w Poznaniu z rąk biskupa tytularnego niocheŃskiego Józefa PaŃłowskiego [k. 40v-41r].

SIEMIENSKI Marcin (†1831)⁵⁰

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Datariae, vol. 178
- k. 94r-111v [*Ecclesia Cyrenensis in partibus infidelium • 1816*] – m.in. Ńwiadectwa chrztu [k. 99v]⁵¹ oraz kolejnych stopni ŃwieceŃ: tonsurę i Ńwiecenia niŃsze otrzymał 23 IX 1775 r. („Sabbatho ante Dominicam XVI. post Penteco-

⁴⁸ Szostkiewicz, s. 541; PSB, t. 30, s. 67-76 (A. Rachuba); Nitecki, kol. 373-374; EK, t. 16, kol. 1117-1119 (E. Gigilewicz). TakŃe: *Polskie procesy informacyjne...*, s. 38 nr 217 i 39 nr 235.

⁴⁹ Korytkowski, t. 3, s. 433-437; Nowacki, t. 2, s. 190 nr 35; HC, t. 6, s. 311; PSB, t. 33, s. 453-455 (B. Kumor); Nitecki, kol. 389; EK, t. 17, kol. 662-663 (K. Koch). TakŃe: K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 78, 258; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 56 nr 467 i 59 nr 517.

⁵⁰ Korytkowski, t. 3, s. 484-488; HC, t. 7, s. 171; PSB, t. 37, s. 30-31 (J. Związek); Nitecki, kol. 400; J. Szczepaniak, *Spis prałatów i kanoników...*, s. 48-49; EK, t. 18, kol. 153 (S. Brzozecki). TakŃe: K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 60, 259; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 62 nr 559-560.

⁵¹ Wydane drukiem w: WŹr, cz. 2, s. 311; cz. 3, s. 266.

stes”) w kolegiacie w Łowiczu z rąk biskupa Antonina Kornela Przedwojewskiego, natomiast wszystkie święcenia wyższe w katedrze na Wawelu w Krakowie: subdiakoniat 14 IV 1781 r. z rąk sufragana krakowskiego Franciszka Potkańskiego, diakonat 20 V 1781 r. („Dominica quinta post Pascha”) przez posługę koadiutora płockiego Krzysztofa Hilarego Szembeka, natomiast prezbiterat 22 XII 1781 r. z rąk biskupa F. Potkańskiego [k. 99v-100r]; także odpisy dyplomów stopni z teologii („privilegium doctoratus ex sacra theologia reverendissimi Martini Siemiński, custodi metropolitani Gnesnensis” z 21 I 1812 r. [odpis z 18 VIII 1815 r.] i obojga praw (doktorat nadany 2[11?] VII 1793 r. przez księcia Franciszka Sforzę)⁵² [k. 100v-102r, 106r].

- ASV, Archivio Concistoriale, Congregationis Consistorialis Acta, 1814-1817 [Acta Congregationis Consistorialis ab anno 1814 ad totum 1817]

- k. 173r-177r [*Gnesnensis. Retentionum: 1816, die 19. Januarii*] – dokumentacja związana ze staraniami o zachowanie przez Marcina Siemieńskiego, promowanego „ad episcopalem Ecclesiam Cirenensem in partibus infidelium”, prałatury kustosa w kapitule metropolitalnej gnieźnieńskiej „nec non ecclesiae parochialis in Koziegłowki dioecesis Vratislaviensis”.

SZAJOWSKI Kasper Sebastian (†1802)⁵³

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 181

- k. 280r-297v [*Processus super vita, moribus, doctrina et idoneitate caeterisque requisitis r.p.d. Gasparis Szajowski, ecclesiae metropolitanae Gnesnensis canonici, dandi in suffraganeum Loviciensem illustrissimo ac reverendissimo domino archiepiscopo Gnesnensi • 1781*] – m.in. świadectwa chrztu [k. 290r-v]⁵⁴ oraz kolejnych stopni święceń: tonsurę i święcenia niższe otrzymał 20 XI 1751 r. w kościele św. św. Piotra i Pawła (jezuitów) w Krakowie z rąk biskupa krakow-

⁵² W podobnym trybie – i zarazem w określonym celu – stopień doktorski uzyskał współczesny M. Siemieńskiemu Mikołaj Jan Manugiewicz, kolejno sufragan warszawski i ordynariusz sejneński, będący wcześniej kanonikiem warszawskim, łowickim i gnieźnieńskim. „Tę ostatnią godność otrzymał za dyspensą papieską, gdyż nie mógł się wylegitymować szlachectwem [i] prawdopodobnie [właśnie] aby usunąć tę przeszkodę postarał się o doktorat obojga praw (datowany 13 II 1815 r.) we Włoszech, u księcia Franciszka Sforzy, którego rodzina miała przywilej udzielania doktoratów od 1539 r.” – PSB, t. 19, s. 502 (M. Żywczyński).

⁵³ Korytkowski, t. 4, s. 56-60; Szostkiewicz, s. 563; HC, t. 6, s. 253; J. Wieteska, *Katalog prałatów i kanoników...*, s. 123-125; S. Salaterski, *Kolegiata i kapituła św. Małgorzaty P.M....*, s. 339-340; Nitecki, kol. 426; J. Szczepaniak, *Spis prałatów i kanoników...*, s. 31, 63, 70; PSB, t. 46, s. 513-516 (A.L. Szajowski); EK, t. 18, kol. 1399 (S. Brzozecki). Także: I. Makarczyk, *Procesy informacyjne biskupów polskich...*, s. 245-246, 250-263; K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 71, 262; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 57 nr 478.

⁵⁴ Wydane drukiem w: WŻr, cz. 9, s. 285.

skiego Andrzeja Stanisława Załuskiego, który też wyświęcił go 3 IV 1752 r. w kolegiacie w Kielcach na subdiakona; natomiast święcenia diakonatu (30 VII 1752) i prezbiteratu (2 VIII 1752) K.S. Szajowski przyjął – odpowiednio w katedrze krakowskiej na Wawelu (pierwsze) oraz „in ecclesia reverendissimorum patrum Ordinis Sancti Francisci Conventualium Cracoviae” (drugie) – przez posługę sufragana gnieźnieńskiego Krzysztofa Michała Dobińskiego [k. 290v-291r].

ŚWIĘCICKI Mikołaj Stanisław (†1707)⁵⁵

- ASR, Paesi stranieri (sec. XVII-XVIII), Busta 12, fasc. 14
 - s. 184 – druk procesowy z roku 1691 (*Relatio super statu et gestis circa abbatias regulares Poloniae, data in Congregatione Particulari, deputata a sanctissimo domino nostro Innocentio XII. die 20. Augustii 1691*): „Tremesnensis [abbatia] Ordinis Canonorum Regularium Congregationis Lateranensis, Gnesnensis dioecesis, vacans per obitum Alexandri Miaskovski, abbatis regularis, collata quidem fuit ab eisdem monachis mediante eorum canonica electione domino Nicolao Swiecicki, presbytero saeculari, volenti profiteri Ordinem ipsorum; sed iste suscepto, et postea deposito eorum habitu regulari, impetravit a Sede Apostolica commendam eiusdem abbatiae [...] ad quinquennium, absque spe prorogationis eiusdem quinquenii, et cum decreto revertendi in titulum [...], expeditis literis apostolicis anno 1684, quinto decimo Kalendas Maii [18 IV 1684]. Et sub fundamento terminationis dicti quinquennii provisa fuit in titulum, tanquam liberae collationis, patre Josepho Poremski, canonico regulari, a Sede Apostolica, sub datum: Romae, anno 1689, quinto decimo Kalendas Maii [18 IV 1689], viceque versa dictus Nicolaus obtinuit novam commendam eiusdem abbatiae ad vitam [...], cum decreto revertendi in titulum, sub motivo quod de tempore provisionis patris Poremski nondum effluxerat dictum quinquennium, expeditis literis apostolicis sub datum anno 1690, Idus Martii [15 III 1690]”.
- ASV, Segreteria di Stato. Polonia, vol. 21^A, cz. 1
 - k. 408r-v – prezenta królewska na biskupstwo poznańskie ze strony króla Augusta II dla dotychczasowego ordynariusza kijowskiego Mikołaja Stanisława Święcickiego, z daty: Warszawa, 16 VI 1698 r.

⁵⁵ Nowacki, t. 2, s. 109; Szostkiewicz, s. 567; Nitecki, kol. 440; I. Makarczyk, *Biskupi polscy z Zakonu Kanoników Regularnych Laterańskich*, s. 44-47; EK, t. 19, kol. 382 (S. Brzozecki). Także: *Polskie procesy informacyjne...*, s. 40 nr 242 i 246.

TRZCIŃSKI Józef Michał (†1738)⁵⁶

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 118

• k. 211r-220v [*Processus super vita, moribus, doctrina et idoneitate caeterisque requisitis r.p.d. Josephi Michaelis Trzcinski, ecclesiarum metropolitanae Gnesnensis et collegiatae Loviciensis decani, dandi in suffraganeum archiepiscopo Gnesnensi • 1732*] – m.in. świadectwa chrztu [k. 215v]⁵⁷ oraz kolejnych stopni święceń: tonsurę otrzymał 22 XII 1703 r. „in ecclesia collegiata Loviciensis” z rąk sufragana gnieźnieńskiego Stefana Antonina Mdzewskiego, święcenia niższe 13 VII 1708 r. „in ecclesia cathedralis Culmensis” z rąk sufragana chełmińskiego Seweryna Szczuki, który też wyświęcił go tamże w katedrze w Chełmży na subdiakona (15 VII 1708), diakona (22 VII 1708) i prezbitera (25 VII 1708) [k. 215v/218r].

WALKNOWSKI Władysław Jan (†1779)⁵⁸

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistorialis, vol. 156

• k. 21r-30v [*Processus super vita, moribus, doctrina et idoneitate caeterisque requisitis r.p.d. Vladislai Walichnowski [sic!], abbati commendarii Tremesnensis, dandi in suffraganeum illustrissimo et reverendissimo domino Andreae Młodziejowski, episcopo Posnaniensi • 1768*] – m.in. świadectwa chrztu [k. 29r]⁵⁹ oraz kolejnych stopni święceń: tonsurę i cztery święcenia niższe W.J. Walknowski otrzymał 26 V 1736 r. w katedrze we Wrocławiu z rąk sufragana wrocławskiego Eliasza Daniela Sommerfelda⁶⁰, natomiast subdiakoniat (21 IX 1739), diakonat (6 I 1740) i prezbiterat (2 II 1740) – już jako kanonik katedralny poznański („ad titulum canonicatus eiusdem”) – z rąk biskupa poznańskiego Teodora Kazimierza Czartoryskiego (subdiakoniat w kościele parafialnym w Krobi [„in ecclesia parochialis Krobensi”), diakonat w katedrze w Poznaniu, natomiast prezbiterat w poznańskim kościele św. Marii Magdaleny [„in ecclesia nostra sub titulo Divae Mariae Magdalенаe”]) [k. 29r-v].

⁵⁶ Korytkowski, t. 4, s. 121-126; J. Wieteska, *Katalog prałatów i kanoników...*, s. 92-93; HC, t. 6, s. 246; Nitecki, kol. 453-454. Także: K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 70, 264; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 46 nr 323.

⁵⁷ Wydane drukiem w: WŹr, cz. 9, s. 287-288.

⁵⁸ Nowacki, t. 2, s. 190 nr 34; Szostkiewicz, s. 578; HC, t. 6, s. 120; Nitecki, kol. 469; EK, t. 20, kol. 179-180 (E. Gigilewicz). Także: K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 54, 265; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 53 nr 427.

⁵⁹ Wydane drukiem w: WŹr, cz. 9, s. 289.

⁶⁰ Por.: *Katalog duchowieństwa diecezjalnego i zakonnego na podstawie ksiąg święceń biskupów wrocławskich 1650-1810/12*, oprac. S. Jujeczka, H. Gerlic i W. Konighaus, Wrocław 2014, s. 437 nr 5059 („Ladislaus de Walcknovsky” z diecezji poznańskiej).

WIELEWIEJSKI (WIELOWIEJSKI) Łukasz Krzysztof (†1742)⁶¹

- ASV, Archivio Concistoriale, Processus Datariae, vol. 103

• b.p. [*Ecclesia cathedralis Cambysopolitana in partibus infidelium* • 1726] – m.in. odpis świadectwa chrztu Ł.K. Wielewiejskiego (z daty: Grocholice, 4 XI 1705 r.)⁶² oraz *testimonium* dotyczące wykształcenia (z daty: Wrocław, 17 VIII 1692 r.): „Fridericus Wolff, Societatis Jesu, sacrae theologiae doctor, in Caesareo Regioque Collegio Societatis Jesu Wratislaviae Facultatis Theologicae decanus et supremus studiorum praefectus. Dum iustae postulationi reverendissimi perillustris ac doctissimi domini Lucae Christophori Francisci Wielewiejski, Kyowiensis [et] in Chocz Lipskensis canonici, parochi Broniszewicenis, vitae suae nobiscum actae testes literas requirentis, perlubenter annuimus [et] praesentibus testatum facimus, eum in hoc Caesareo Regioque Wratislaviensi Societatis Jesu Collegio integrum sacrae theologiae cursum per quadriennium constantissima cum diligentia frequentando, non modo laudabiliter absolvisse, verum etiam luculenta comparatae praeclarae scientiae economia reportare promeritum esse [...]”.

- ASV, Archivio Concistoriale, Consistoria Secreta 1726/1727 (Consistoria Benedicti XIII. Anno III. 1726-1727)

• k. 84 [*Consistorium Secretum in Quirinalis die XI. Septembris 1726: Ecclesia Cambysopolitanensis*]: (*propositio*) „Vacat certo modo Ecclesia Cambysopolitana in partibus infidelium. Cambysopolis est Ciliciae civitas, cuius ecclesia cathedralis, antequam illa Turcarum iugo opprimeretur, inter suffraganeas archiepiscopi Anazarbensis recensebatur; nunc vero statum illius ubique deplorandum lacrymis potius, quam verbis referri congruum est. Eidem Ecclesiae praeficere intendimus dilectum filium Lucam Christophorum Wielewiejski, in dioecesi Gnesnensi de legitimo coniugo ex catholicis nobilibusque parentibus genitum, sexagenario maiorem, a quadraginta et ultra annis presbyterum, et ecclesiae Camenecensis decanum, qui theologiae studiis in Collegio Vratislaviensi per plures annos sedulam operam navavit, curam animarum exercuit, et nonnullos acatholicos ad orthodoxam fidem convertit, necnon alii pietatis et prudentiae requisitis praedictus existit”; (*decisio*) „Providemus Ecclesiae praefatae Cambysopolitanae de persona prenominati Lucae Christophori, praeficientes eum in episcopum et pastorem cum dispensatione super defectu gradus, et retentione omnium, quae obtinet”⁶³.

⁶¹ Kapłan archidiecezji gnieźnieńskiej, w momencie promocji na biskupstwo *in partibus* dziekan kapituły katedralnej kamienieckiej i kanonik katedralny kijowski oraz kolegiaty w Chocz (także proboszcz w Broniszewie). – HC, t. 5, s. 138; J. Wieteska, *Katalog prałatów i kanoników...*, s. 98; K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 56, 266; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 44 nr 304.

⁶² Wydane drukiem w: WŻr, cz. 2, s. 313.

⁶³ Sakrę biskupią ów pochodzący z archidiecezji gnieźnieńskiej duchowny (urodzony w Gro-

ZACHARIASZEWICZ (ZACHARIASIEWICZ) Grzegorz (†1814)⁶⁴

• ASV, Archivio Concistoriale, Congregationis Consistorialis Acta, 1804-1809 [Acta Congregationis Consistorialis ab anno 1804 ad annum 1809]

• k. 784-800r [*Gnesnensis. Deputationis secundi suffraganei – Loviciensis: 1809, die 11. Januarii*] – dokumentacja związana z promocją na sufraganię łowicką (w archidiecezji gnieźnieńskiej), wakującą po śmierci Kaspra Szajowskiego w roku 1802, kanonika gnieźnieńskiego Grzegorza Zachariaszewicza: akta procesu informacyjnego, przeprowadzonego przed delegowanym po temu biskupem tytularnym Zenopolis Janem Chrzycielem Albertrandim.

ŻARNOWIECKI Stanisław Teodor (†1808)⁶⁵

• ASV, Archivio Concistoriale, Congregationis Consistorialis Acta, 1804-1809 [Acta Congregationis Consistorialis ab anno 1804 ad annum 1809]

• k. 449r-450v [*Posnaniensis. Suffraganeatus ac retentionum: 1805, die 20. Maii*] – dokumentacja związana z promocją na sufraganię poznańską (wakującą po śmierci biskupa Ludwika Józefa de Mathy), kanonika katedralnego poznańskiego Stanisława Żarnowieckiego: akta procesu informacyjnego, przeprowadzonego przed delegowanym po temu biskupem tytularnym Byblos Stefanem Wojciechem Łubieńskim.

* * *

cholicach) otrzymał z rąk samego papieża Benedykta XIII, w niedzielę 29 IX 1726 r., w kaplicy domowej Pałacu Kwirynalskiego w Rzymie (zob.: WŹr, cz. 10, s. 308).

⁶⁴ Korytkowski, t. 4, s. 376-282; J. Wieteska, *Katalog prałatów i kanoników...*, s. 119-123; HC, t. 7, s. 165; Nitecki, kol. 503-504; EK, t. 20, kol. 1156 (E. Gigilewicz). Także: K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 60, 268; *Polskie procesy informacyjne...*, s. 61 nr 540. Zob. nadto: *Akademijos laurāi. Laurae academicae seu liber continens ritum promovendi et catalogum promotorum ad gradum doctoratus, licentiatus, magistri et baccalaureatus in Alma Academia Vilnensi Societatis Jesu*, ed. I. Balčienė, Z. Bliznikienė & D. Kupčinskaitė, Vilnius 1997, s. 166 („Georgius Zachariaszewicz, canonicus cathedralis Livoniensis et insignis collegiatae Loviciensis, praepositus curatus Ravensis”).

⁶⁵ Nowacki, t. 2, s. 191 nr 37; HC, t. 7, s. 237; *Wielkopolski słownik biograficzny*, s. 883 (A. Dzieżczkowski); Nitecki, kol. 521; EK, t. 20, kol. 1569 (J.K. Wróbel). Także: A. Weiss, *Raporty dziekanów o stanie kościołów diecezji poznańskiej w 1797 roku*, Lublin 2010, s. 56-60 (gdzie szczegółowy biogram S.T. Żarnowieckiego); K.R. Prokop, *Stolice tytularne biskupów...*, s. 72, 269.

ZAKONY

BENEDYKTYNI

LUBIN⁶⁶

- ASR, Paesi stranieri (sec. XVII-XVIII), Busta 12, fasc. 14
 - s. 184 – druk procesowy z roku 1691 (*Relatio super statu et gestis circa abbatias regulares Poloniae, data in Congregatione Particulari, deputata a sanctissimo domino nostro Innocentio XII. die 20. Augustii 1691*): „Lubinensis [abbatia] Ordinis Sancti Benedicti, Posnaniensis dioecesis, vacans per obitum illius ultimi commendatarii Stanislai Woinski, episcopi Camenecensis, concessa fuit in commendam [...] illustrissimo Stanislaio Sviecicki [Święcicki] cum decreto revertendi in titulum, [...] expeditis litteris apostolicis anno 1690, septimo Idus Decembris [7 XII 1690]”.
- ASV, Archivi delle Rappresentanze Pontificie, Archivio Nunziatura di Varsavia, vol. 111
 - k. 4r-5r [*Status monasteriorum Ordinis Sancti Patris Benedicti in Regno Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae anno Domini 1774*]: „Monasterium Lubinense: abbas perpetuus Franciscus Starzenski”; k. 24v [*Regimen generale Congregationis Benedictino-Poloniae anno Domini 1768*]: „Franciscus Michael Starzenski, abbas Lubinensis [a die] 2. Februarii 1733”.
 - k. 343r – niedatowana kopia pisma lubińskiego konwentu benedyktynów: „Die 3ª Octobris anni currentis [3 X 1764], cum praesentia, consensu et approbatione praesidis generalis Congregationis Benedictino-Poloniae, servatisque omnibus de iure servandis et convocato capitulo, [prior et conventus Lubinensis] de venerunt ad actum canonicae electionis [abbatis claustralis], in quo plenis fere suffragiis renunciatus fuit abbas pater Franciscus Starzenski, sacrae theologiae doctor ac professus eiusdem monasterii Lubinensis” [zob. także k. 351r-v oraz k. 356r].
- ASV, Archivio Concistoriale, Congregationis Consistorialis Acta, 1814-1817 [*Acta Congregationis Consistorialis ab anno 1814 ad totum 1817*]
 - k. 254r-262v [*Posnaniensis. Monasterii Lubinensis confirmationis electionis: 1816, die 8. Junii*] – dokumentacja związana z wyborem nowego opata lu-

⁶⁶ J. Łukaszewicz, *Krótki opis historyczny kościołów parochialnych, kościółków, kaplic, klasztorów, szkółek parochialnych, szpitali i innych zakładów dobroczynnych w dawnej diecezji poznańskiej*, t. 2, Poznań 1859, s. 40-47; SGKP, t. 5, s. 414-416; Nowacki, t. 2, s. 756-757; EK, t. 11, kol. 53-54 (J. Urban). Także: S. Litak, *Atlas Kościoła łacińskiego w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVIII wieku*, Lublin 2006, s. 402.

bińskiego (po śmierci dnia 18 X 1814 r. poprzedniego opata Stanisława Kieszkowskiego) w osobie Bedy Ostaszewskiego, „monasterii Plocko-Pultoviensis priori ibidemque vacantis abbatiae administratoris, Ravae ad ecclesiam Sancti Spiritus praepositi” (elekcja odbyła się 17 IV 1815 r.)⁶⁷.

MOGILNO⁶⁸

- ASR, Paesi stranieri (sec. XVII-XVIII), Busta 11, fasc. 3

• s. 145-156 – dokumentacja związana z obsadą godności opackiej w Mogilnie po śmierci opata Mikołaja Żabickiego w 1690 r. („Qual’abbatia essendo vacata di Novembre 1690 per morte di Nicolo Zabicki, ultimo commendatario; il defunto re Giovanni III volendo provederla di persona, che non fosse [...] per se degna et meritevole”) – (s. 147) „Romae, apud S. Mariam Maiorem, decimo septimo Kalendas Augusti anno tertio pontificatus Innocentii pape X [16 VII 1647]. Cum [...] Michael Dzialinski, episcopus Camenecensis, qui monasterium abbatiam nuncupatum Mogilnensem Ordinis S. Benedicti, Gnesnensis dioecesis, quod de iurepatronatus Vladislai, Poloniae et Sueciae regis, existit, [...] in commendam ad sui vitam [obtinuerit], [...] in 69 suae aetatis anno constitutus, tam in spiritualibus, quam in temporalibus regere posse non speret, propterea cupiat devotum Sanctitatis Vestrae Adamum Kos, canonicum collegiatae ecclesiae Kielcensis[?], Cracoviensis dioecesis, ac praepositum parochialis ecclesiae oppidi Fordonensis, Vladislaviensis dioecesis, sibi in coadiutorem perpetuum et irrevocabilem in regimine et administratione huiusmodi per Sanctitatem Vestram et Sedem Apostolicam constitui et deputari, supplicat”; (s. 148) „Romae, apud S. Mariam Maiorem, pridie Kalendas Decembris anno sexto pontificatus Alexandri papae VII [30 XI 1660]. Cum [...] Michael Dzialinski, episcopus Camenecensis, qui monasterium abbatiae nuncupatum Mogilnensem Ordinis S. Benedicti, Gnesnensis dioecesis, quod de iurepatronatus serenissimi principis Joannis Casimiri, Poloniae regis, [...] existit, et de caetero regimine et administratione dicti monasterii per ipsum, ut par est, insistere non possit, ob idque cupiat diu etiam [...] Joannem Rozycki, presbiterum, praepositum ecclesiae Gnesnensis ac canonicum ecclesiae Posnaniensis, et sibi in coadiutorem perpetuum et irrevocabilem in regimine et administratione dicti monasterii cum futura successione in eodem per Sanctitatem Vestram et Sedem Apostolicam, ut infra, constitui, deputari supplicat”.

- ASR, Paesi stranieri (sec. XVII-XVIII), Busta 12, fasc. 14

• s. 196 – druk procesowy z roku 1691 (*Relatio super statu et gestis circa abbatias regulares Poloniae, data in Congregatione Particulari, deputata a sanc-*

⁶⁷ Dokumentacja ta opublikowana została w: WŻr, cz. 12, s. 160-161.

⁶⁸ SGKP, t. 6, s. 583-585; EK, t. 13, kol. 20-22 (W. Polak).

tissimo domino nostro Innocentio XII. die 20. Augustii 1691): „Mogilnensis [abbatia] Ordinis Sancti Benedicti Gnesnensis dioecesis, possidebatur per multos annos in commendam absque expeditione literarum apostolicarum a Nicolao Zabicki, presbytero saeculari, etiamsi ad illam obtinuerat praesentationem sub conditione assumendi habitum et profitendi dictum Ordinem. Quam abbatiam (cum ad praesens vacet per obitum dicti Nicolai [...]) alius presbyter saecularis, praesentatus a serenissimo rege [...], praetendit sibi concedi pariter in commendam”⁶⁹.

- ASV, Archivi delle Rappresentanze Pontificie, Archivio Nunziatura di Varsavia, vol. 111

- k. 4r-5r [*Status monasteriorum Ordinis Sancti Patris Benedicti in Regno Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae anno Domini 1774*]: „Monasterium Mogilnense: abbas perpetuus Apollinaris Turkowski; abbas coadiutor cum iurisdictione Aemilianus Kosinski”; k. 23v [*Regimen generale Congregationis Benedictino-Poloniae anno Domini 1768*]: „Apollinarius Xaverius Turkowski, abbas Mogilnensis [a die] 4. Augusti 1737”.

C Y S T E R K I

OŁOBOK⁷⁰

- ASV, Archivi delle Rappresentanze Pontificie, Archivio Nunziatura di Varsavia, vol. 117

- k. 196r-v – pismo nuncjusza apostolskiego w Rzeczypospolitej Obojga Narodów Angelo Marii Duriniego (z daty: Warszawa, 8 III 1769): „Electio superiorissae praesidentis monasterii Olobocensis, cum facultate et autoritate abbatissae, [...] subsecuta fuerit in monasterio Olobocense sub die prima mensis Februarii anni praesentis [1 II 1769] sub praesidentia reverendissimi patris Joannis Szoldrski, abbatis Premetensis [...]. Rite et legitime electa [est] in superiorissam praesidentem cum facultate abbatissae reverenda Martianna Kwiatkowska, monialis professa dicti monasterii” [zob. również: tamże, k. 235r-240v]⁷¹.

⁶⁹ Zob.: WŻr, cz. 12, s. 164-165 (dotyczy Piotra Rostkowskiego).

⁷⁰ SGK, t. 7, s. 522-534; EK, t. 14, kol. 555 (A. Skorupińska); E. Kotowska-Rasiak, J. Sprutta, *Ołobok na cysterskim szlaku*, Ołobok 2010 (zwl. s. 96-106 § IX.3 Ołobockie ksienie). Zob. także: M. Borkowska, *Leksykon zakonnic polskich epoki przedrozbiorowej*, t. 1: *Polska Zachodnia i Północna*, Warszawa 2004, s. 52-62 (zwl. s. 52-53); *Cysterki w dziejach i kulturze ziem polskich, dawnej Rzeczypospolitej i Europy Środkowej*, red. A.M. Wyrwa, A. Kielbasa i J. Swastek, Poznań 2004, s. 569-756 (artykuły pomieszczone w bloku Cysterki w Wielkopolsce); S. Litak, *Atlas Kościoła łacińskiego...*, s. 422.

⁷¹ Posługiwanie się tytułem prezydentki przez Marcjanę Kwiatkowską stanowiło konsekwencję istniejącego w tamtejszej wspólnotce klasztornej sporu i wynikłej na tym tle opozycji przeciw-

- ASV, Archivi delle Rappresentanze Pontificie, Archivio Nunziatura di Varsavia, vol. 115

- k. 3r – [*Monasteria Congregationis Polono-Cisterciensis anno Domini 1774*]: „Monasterium Ołobocense abbatissam habet reverendissimam Casimiram Słowianowska [Sławianowska], anno 1773 electam”⁷².

OWIŃSKA⁷³

- BNCR, Sess. 231 [*Causae nonnullae praesertim Cisterciensium Poloniae Romae discussae*]

- k. 50[43]v – [*Benedictiones abbatum*]: „Matthaeus Borowski [Borzewski], vicarius [generalis], contulit benedictionem – praeter alios abates – Annae Leszczinska, abbatissae Ovenscensis, et Joannes Zapolski benedixit Ble[d]zoviensem abbatem. Haec Anna a Felice Kos benedicta est [*sic!*]”

- ASV, Archivi delle Rappresentanze Pontificie, Archivio Nunziatura di Varsavia, vol. 115

- k. 3r – [*Monasteria Congregationis Polono-Cisterciensis anno Domini 1774*]: „Monasterium Ovenecense – illi a 16. Januarii anni 1769 exemplarissime praeest abbatissa reverendissima Melchiora Gurowska”.

C Y S T E R S I

BLEDZEW⁷⁴

- BNCR, Sess. 231 [*Causae nonnullae praesertim Cisterciensium Poloniae Romae discussae*]

ko wyborowi tej zakonnicy na pełnoprawną opatkę. Por.: M. Borkowska, *Leksykon zakonnic polskich...*, t. 1, s. 59.

⁷² Por.: ASV, Archivi delle Rappresentanze Pontificie, Archivio Nunziatura di Varsavia, vol. 117, k. 277r (list wystosowany przez nową opatkę Kazimierę Sławianowską bezpośrednio po przeprowadzonej jej elekcji – z daty: Ołobok, 26 IX 1773 r.).

⁷³ J. Łukaszewicz, *Krótki opis historyczny kościołów parochialnych...*, t. 1, Poznań 1858, s. 417-420; SGKP, t. 7, s. 771-772; Nowacki, t. 2, s. 775; EK, t. 14, kol. 1054-1055 (A. Pokryszka). Nadto: M. Borkowska, *Leksykon zakonnic polskich...*, t. 1, s. 63-76 (gdzie na s. 63 bibliografia); *Monastica Polonorum. Fontes et studia*, t. 1, red. A.M. Wyrwa i R. Witkowski, Warszawa 2009, s. 15-75 (*Wizytacje klasztoru cysterek w Owińskach z lat 1591-1619*).

⁷⁴ J. Łukaszewicz, *Krótki opis historyczny kościołów parochialnych...*, t. 2, s. 369-371; SGKP, t. 1, s. 242; Nowacki, t. 2, s. 759-760; EK, t. 2, kol. 568 (A. Ciesielski); *Monasticon Cisterciense Poloniae*, t. 2: *Katalog męskich klasztorów na ziemiach polskich i dawnej Rzeczypospolitej*, red. A.M. Wyrwa, J. Strzelczyk i K. Kaczmarek, Poznań 1999, s. 370-386 (A.M. Wyrwa). Także: S. Litak, *Atlas Kościoła łacińskiego...*, s. 403-404.

• k. 50[43]v – [*Benedictiones abbatum*]: „Zapolski benedixit dominum Opalinski, abbatem Bledzoviensem. Benedictionem dedit Trebnie Stanislawo Dębinski, Ble[d]zoviensi, Mario Lentowski, Paradisiensis, Gasparo Kozelski, Vangrovecensi abbatibus. Matthaëus Borowski [Borzewski], vicarius [generalis], contulit benedictionem – praeter alios abates – Annae Lesczinska, abbatissae Ovenscensis, et Joannes Zapolski benedixit Ble[d]zoviensem abbatem”.

• ASV, Miscellanea, Armadia I, vol. 84

• k. 372v-373r (nr 16) – „Provisio apostolica abbatiae Bledzoviensis facta monacho anno 1684” (12 III 1685 r., po śmierci Krzysztofa Sokolnickiego).

• ASR, Paesi stranieri (sec. XVII-XVIII), Busta 12, fasc. 14

• s. 29 – druk procesowy z roku 1685 (*Fundationes monasteriorum Cisterciensium in Polonia*): „XIII. Monasterium Bledzoviense, dioecesis Posnaniensis. De quo fuit provisus in abbatem regularem [anno] 1685, in Martio, perillustris dominus Casimirus Bialoblocki”.

• s. 191-192 – druk procesowy z roku 1691 (*Relatio super statu et gestis circa abbatias regulares Poloniae, data in Congregatione Particulari, deputata a sanctissimo domino nostro Innocentio XII. die 20. Augustii 1691*)⁷⁵.

• s. 263-264 nr 16A i 16B – [*Provisio apostolica abbatiae Bledzoviensis facta anno 1684*]⁷⁶.

• ASV, Archivi delle Rappresentanze Pontificie, Archivio Nunziatura di Varsavia, vol. 115

• k. 2r – [*Monasteria Congregationis Polono-Cisterciensis anno Domini 1774*]: „Monasterium Bledzoviense – abbas illius regularis reverendissimus Franciscus Rogaliński, a die 5. Maii anni 1765”⁷⁷.

• ASV, Indice 859 [*indeks brewiów papieża Piusa VIII*]

• k. 4v – regest: „Vladislaus Zorawicki confirmatur abbas monasterii Bledzoviensis, dioecesis Posnaniensis, Ordinis Cisterciensis. Pius VIII, anno 1814, die 27. Septembris”⁷⁸.

⁷⁵ Publikacja tego świadectwa w: WŻr, cz. XII, s. 145.

⁷⁶ Tamże, s. 144-145.

⁷⁷ Por.: ASV, Archivi delle Rappresentanze Pontificie, Archivio Nunziatura di Varsavia, vol. 115, k. 104r.

⁷⁸ Toż w: WŻr, cz. XI, s. 391.

LĄD⁷⁹

• BNCR, Sess. 231 [*Causae nonnullae praesertim Cisterciensium Poloniae Romae discussae*]

• k. 188r-v [*Ad cardinalem protectorem Regni Franciotti*]: „Divina et Sacris Ordinis mei Cisterciensis ordinatione, post demortuum reverendum patrem Nicolaum Dunin, abbatem Obrensem, vicariatus generalis Ordinis in Regno Poloniae humeris meis a Provincia concordibus votis munus impositum tanto fidentius suscepti, quanto efficaciori protectione et in Ordinis Sacri propensione Eminentissimi Celsitudinis Vestrae illud protegendum emfido. Fr. Joannes Zapolski, abbas Landensis, electus vicarius Regni. Landae, 12. Februarii 1661”.

• BNCR, Sess. 266 [*Elenchus perceptarum et expensarum in causa ac negotia contra dominos episcopos et rr. dd. administratores monasteriorum Ordinis Cisterciensis in Regno Poloniae consistentium ratione iurisdictionis pretensae [...] per Emericum Zaiączkowski*]

• k. 4v: „7. Aprilis 1661. Accepi literas a reverendissimo domino Joanne Zapolski, abbate Landensi et commissario noviter electo, in quibus plurima mihi commendatur puncta pro bono totius Ordinis Romae inducenda. Item [...] ab universo capitulo provinciali Posnaniae celebrato die 7. Februarii 1661, in quibus mihi defertur munus procuratorium totius Regni et omnium monasteriorum”; k. 21 r: „7. Septembris 1663. Accepi literas a reverendissimo patre Hacki de data: 7. Augusti, Premetii, cum instrumento electionis reverendissimi domini commissarii Joannis Zapolski, abbatis Landensis, anno 1661, die 7. Februarii, Posnaniae”⁸⁰.

• ASR, Paesi stranieri (sec. XVII-XVIII), Busta 12, fasc. 14

• s. 28 – druk procesowy z roku 1685 (*Fundationes monasteriorum Cisterciensium in Polonia*): „II. Monasterium Landense, dioecesis Gnesnensis. Abbas regularis, electus anno 1643, perillustris dominus Joannes Zapolski”.

• s. 183 – druk procesowy z roku 1691 (*Relatio super statu et gestis circa abbatias regulares Poloniae, data in Congregatione Particulari, deputata a sanctissimo domino nostro Innocentio XII. die 20. Augustii 1691*): „Landensis [abbatia] Ordinis Cisterciensis, Gnesnensis dioecesis, vacans per obitum Joannis Zapolski, abbatis regularis, alias nunquam solita commendari, concessa fuit in commendam [...] eminentissimo et reverendissimo domino cardinali [Joanne

⁷⁹ SGKP, t. 5, s. 107-108; M. Kamiński, *Dawne opactwo zakonu cysterskiego w Łądzie nad Wartą. Zarys dziejów i zabytki sztuki*, Łąd 1936 (zwł. s. 66-90); *Monasticon Cisterciense Poloniae*, t. 2, s. 189-201 (A.M. Wyrwa); EK, t. 10, kol. 595-597 (J. Pietrzykowski).

⁸⁰ Por.: WŹt, cz. 11, s. 390-391 (także cz. 4, s. 376).

Casimiro] Denhoff, cum decreto revertendi in titulum, anno 1690, undecimo Kalendas Maii [21 IV 1690]”.

- ASV, Archivi delle Rappresentanze Pontificie, Archivio Nunziatura di Varsavia, vol. 115

- k. 2v – [*Monasteria Congregationis Polono-Cisterciensis anno Domini 1774*]: „Monasterium Landense abbatem regularem habet reverendissimum dominum Constantinum Howiecki, 14. Augusti anno 1733 in coadiutorem, anno vero 1753 in vicarium generalem electum et eo officio functum usque ad annum 1772”⁸¹.

- k. 150r-v – [*Catalogus monasteriorum et personarum Ordinis Cisterciensis per Poloniam, Prussiam et Magni Ducatus Lithuaniae z lat 1758, 1762 oraz 1767*]: „Illustrissimus et reverendissimus dominus Constantinus Howiecki electus [est] in coadiutorem abbatem [Landensem] 14. Augusti 1733; commissarius, vicarius et visitator generalis a die 5. Februarii 1753, ad aliud sexennium reelectus 5. Februarii 1759, ad tertium sexennium reelectus 4. Februarii 1765”⁸².

OBRA⁸³

- BNCR, Sess. 231 [*Causae nonnullae praesertim Cisterciensium Poloniae Romae discussae*]

- k. 188r-v [*Ad cardinalem protectorem Regni Franciotti*]: „Divina et Sacris Ordinis mei Cisterciensis ordinatione, post demortuum reverendum patrem Nicolaum Dunin, abbatem Obrensem, vicariatus generalis Ordinis in Regno Poloniae humeris meis a Provincia concordibus votis munus impositum tanto fidentius suscepi, quanto efficaciori protectione et in Ordinis Sacri propensione Eminentissimi Celsitudinis Vestrae illud protegendum emfido. Fr. Joannes Zapolski, abbas Landensis, electus vicarius Regni. Landae, 12. Februarii 1661”⁸⁴.

- BNCR, Sess. 266 [*Elenchus perceptarum et expensarum in causa ac negotia contra dominos episcopos et rr. dd. administrator es monasteriorum Ordinis Cisterciensis in Regno Poloniae consistentium ratione iurisdictionis pretensae [...] per Emericum Zaiączkowski*]

⁸¹ Por.: ASV, Archivi delle Rappresentanze Pontificie, Archivio Nunziatura di Varsavia, vol. 115, k. 107r.

⁸² Tamże o jego poprzedniku w godności opata w Łądzie Mikołaju Antonim Łukomskim czytamy, że komisarzem i wikariuszem generalnym cystersów w Królestwie Polskim i Wielkim Księstwie Litewskim wybrany został 27 VI 1740 r.

⁸³ J. Łukaszewicz, *Krótki opis historyczny kościołów parochialnych...*, t. 2, s. 483; SGKP, t. 7, s. 345-347; Nowacki, t. 2, s. 758-759; *Monasticon Cisterciense Poloniae*, t. 2, s. 256-267 (A.M. Wy-
rwa); EK, t. 14, kol. 218-219 (A. Skorupińska)

⁸⁴ Zob. następny przypis.

• k. 4r: „4. Martii 1661. Habui litteras de obitu reverendissimi olim commissarii Nicolai Dunin, qui visitationem Prussicam continuare cupiens, in monasterio Olivae, ut oliva Ordinis fructifera ex labore pro incremento Sacris Ordinis, ad requiem sempiternam die 6. Januarii 1661 feliciter vocatus est”.

• ASR, Paesi stranieri (sec. XVII-XVIII), Busta 12, fasc. 14

• s. 29 – druk procesowy z roku 1685 (*Fundationes monasteriorum Cisterciensium in Polonia*): „IX. Monasterium Obrense, dioecesis Posnaniensis. Abbas regularis, electus 1662, perillustris dominus Stanislaus Miaskovski”.

• s. 183 – druk procesowy z roku 1691 (*Relatio super statu et gestis circa abbatias regulares Poloniae, data in Congregatione Particulari, deputata a sanctissimo domino nostro Innocentio XII. die 20. Augustii 1691*): „Obrensis [abbatia] Ordinis Cisterciensis, Posnaniensis dioecesis, vacans per obitum Stanislai Miaskovski, abbatis regularis, concessa fuit in commendam [...] et tanquam liberae electionis, ante expirationem terminum trium mensium de iure monachis dati ad eligendum sine aliqua eidem termino derogatione, illustrissimo domino Nicolao Poplavski, episcopo Livoniensi, cum decreto revertendi in titulum anno 1690, pridie Kalendas Junii [31 V 1690]”.

• ASV, Archivi delle Rappresentanze Pontificie, Archivio Nunziatura di Varsavia, vol. 115

• k. 3r – [*Monasteria Congregationis Polono-Cisterciensis anno Domini 1774*]: „Monasterium Obrense abbatem regularem habet reverendissimum dominum Melchiorum Gurowski a 16. Januarii anni 1768, ex monasterio Clari-Loci in Lotharingia assumptum, cui Claro-Loco abbas praeerat annis ultra triginta, favoribus Aulæ Versaliensis et Stanislai I, regis Poloniae, Lotharingiae ducis, cumulatis”⁸⁵.

PARADYŻ⁸⁶

• BNCR, Sess. 231 [*Causae nonnullae praesertim Cisterciensium Poloniae Romae discussae*]

• k. 50[43]v – [*Benedictiones abbatum*]: „Trebnic et Rembowski, vigore brevis Clementis VIII., benedixerunt abbates nostros. Benedictionem dedit [Adam]

⁸⁵ Por.: ASV, Archivi delle Rappresentanze Pontificie, Archivio Nunziatura di Varsavia, vol. 115, k. 109r.

⁸⁶ J. Łukaszewicz, *Krótki opis historyczny kościołów parochialnych...*, t. 2, s. 392-395; SGKP, t. 7, s. 854-858; Nowacki, t. 2, s. 758; EK, t. 5, kol. 1332-1334 (B. Dratwa, M. Wrzeszcz); *Monasticon Cisterciense Poloniae*, t. 2, s. 285-298 (R. Hołownia, K. Kaczmarek). Nadto: *Monastica Polonorum...*, t. 1, s. 77-184 (*Nekrolog klasztoru cystersów w Paradyżu*).

Trebnic Stanislao Dębinski, Ble[d]zoviensi, Mario Lentowski, Paradisiensis, Gasparo Kozelski, Vangrovecensi abbatibus”.

- ASV, Miscellanea, Armadia I, vol. 84

- k. 371r (nr 13) – „Commenda monasterii abbatiae Paradisiensis cum decreto revertendi in titulum anno 1667, tertio decimo Kalendas Octobris” (po śmierci Mikołaja Wierzbowskiego – dotyczy Kazimierza Szczuki *vel* Szuki).

- ASV, Segreteria di Stato. Polonia, vol. Add. 13:

- b.p. – supliki polskich duchownych (zwłaszcza biskupów) w sprawie kumulowania beneficjów (każdorazowo z uzasadnieniem wnoszonej prośby): *Posnaniensis, monasterium Paradisiensis Ordinis Cisterciensis* – „1667. In commendam Casimiro Szczuka cum decreto revertendi in titulum. Vacabat per obitum regularis [abbatis]. • 1714. In commendam Paulo Sapieha ad quinquennium, ad episcopatum Mednicensem promovendo. Fuit continuatio, quia antea erat abbas regularis”.

- ASR, Paesi stranieri (sec. XVII-XVIII), Busta 12, fasc. 14

- s. 29 – druk procesowy z roku 1685 (*Fundationes monasteriorum Cisterciensium in Polonia*): „X. Monasterium Paradisiense, dioecesis Posnaniensis. Quod obtinuit in commendam cum decreto revertendi in titulum [anno] 1667, in Octobre, dominus Casimirus Szczuka, presbyter saecularis”.

- s. 183 – druk procesowy z roku 1691 (*Relatio super statu et gestis circa abbatias regulares Poloniae, data in Congregatione Particulari, deputata a sanctissimo domino nostro Innocentio XII. die 20. Augustii 1691*): „Paradisiensis abbatia Ordinis Cisterciensis, Posnaniensis dioecesis, vacans per obitum Nicolai Vvierzbovski [Wierzbowski], abbatis regularis, concessa fuit in commendam [...] ad supplicationem serenissimi regis Poloniae et de consensu conventus dicti monasterii reverendissimo domino Casimiro Szczuka, cum decreto revertendi in titulum, anno 1667, tertio decimo Kalendas Octobris [19 IX 1667]”.

- s. 260 nr 13 [*Commenda monasterii abbatiae Paradisiensis cum decreto revertendi in titulum: 1667, tertio decimo Kalendas Octobris*]; nr 13A [*Commenda monasterii abbatiae Paradisiensis*]: „Clemens episcopus, servus servorum Dei, etc. Cum itaque, sicut accepimus, monasterium abbatiae nuncupatum Paradisiensis Cisterciensis Ordinis, Posnaniensis dioecesis, cui quondam Nicolaus Vvierzbovski [Wierzbowski], dicti monasterii abbas, dum vivere praeerat, per obitum dicti Nicolai abbatis, qui a pluribus diebus diem clausit extremum, vacaverit et vacet ad praesens [...], dilecto filio Casimiro Szczuka, presbytero etc., [...] apostolica autoritate providemus [...]. Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, anno 1667, tertio decimo Kalendas Octobris [19 IX 1667]”; s. 260-261 nr 13B [*Abbatiae Vanhocensis et Paradisiensis fuerunt concessae in commendam: 1682*].

- ASV, Archivi delle Rappresentanze Pontificie, Archivio Nunziatura di Varsavia, vol. 115:

- k. 3r – [*Monasteria Congregationis Polono-Cisterciensis anno Domini 1774*]: „Monasterium Paradisiense abbatem commendatarium habet celsissimum primatem Regni [*mowa o Gabrielu Janie Podoskim*]”.

PRZEMĘT⁸⁷

- ASV, Miscellanea, Armadia I, vol. 84

- k. 403v-405r (nr 3 A) – „Abbatia Premetensis. Electio abbatis in persona domini Sigismundi Sulinski facta de anno 1645” (prezentowany przez króla Władysława IV Wazę „reverendissimus dominus Sigismundus Sulinski, canonicus Gnesnensis, anno 1645, die Lunae 6. mensis Novembris, in monasterio Ordinis Sacri Cisterciensis conventus Premetensis dioecesis Posnaniensis”, wybrany został „in abbatem dicti monasterii post mortem olim reverendissimi domini Nicolai Suligostowski”).

- k. 405r-406v (nr 4) – „Electio archiepiscopi Leopoliensis in commendatarium [Premetensem] facta a monachis cum protestantibus anno 1654” (elekcja na opactwo przemęckie, wakujące „morte reverendissimi olim domini Sigismundi Sulinski, eiusdem ultimi abbatis”, desygnowanego na tę godność przez króla Jana II Kazimierza arcybiskupa lwowskiego Jana Tarnowskiego, przeprowadzona „anno 1654, die 18. Decembris, in praesentia reverendissimi domini Nicolai Dunin, abbatis Obrensis, commissarii generalis Ordinis eiusdem Cisterciensis, per viam scrutini”, przy równoczesnym proteście na okoliczność faktu desygnowania osoby niebędącej profesem cysterskim).

- ASR, Paesi stranieri (sec. XVII-XVIII), Busta 12, fasc. 14

- s. 29 – druk procesowy z roku 1685 (*Fundationes monasteriorum Cisterciensium in Polonia*): „XV. Monasterium Premetense, dioecesis Posnaniensis. Abbas regularis, electus 1662, perillustris dominus Nicolaus Zegocki”.

- s. 193-194 – druk procesowy z roku 1691 (*Relatio super statu et gestis circa abbatias regulares Poloniae, data in Congregatione Particulari, deputata a sanctissimo domino nostro Innocentio XII. die 20. Augustii 1691*)⁸⁸.

⁸⁷ J. Łukaszewicz, *Krótki opis historyczny kościołów parochialnych...*, t. 2, s. 267-268; SGKP, t. 9, s. 145-146; Nowacki, t. 2, s. 759; *Monasticon Cisterciense Poloniae*, t. 2, s. 341-355 (R. Hołownia, K. Kaczmarek); EK, t. 16, kol. 642 (T. Sobera). Nadto: *Przemęt. Zarys dziejów*, red. K. Zimniewicz, Warszawa-Poznań 1991.

⁸⁸ Publikacja tego świadectwa w: WŻr, cz. 12, s. 152.

• s. 313-314 nr 15, s. 315-316 nr 16B – świadectwa dotyczące sporu o opactwo przemęckie pomiędzy Antonim Kontskim i Aleksandrem Koszanowskim⁸⁹.

• ASV, Segreteria di Stato. Polonia, vol. Add. 22

• b.p. – druk procesowy z roku 1732 (*Sacra Congregatione Consistoriali. Posnaniensis. Abbatiae Premetensis. Summarium*): „Series RR. DD. abbatizantium in Przemęt. 1/ Olibrius r[egularis]; 2/ Henricus r.; 3/ Nicolaus r.; 4/ Gasparus r.; 5/ Rudolphus r.; 6/ Vincentius r.; 7/ Bertholdus r.; 8/ Michael r.; 9/ Petrus r.; 10/ Valentinus r.; 11/ Matthias r.; 12/ Henricus r.; 13/ Joannes r.; 14/ Stephanus r.; 15/ Vincentius r.; 16/ Guillelmus r.; 17/ Rodulphus r.; 18/ Andreas r.; 19/ Thomas r.; 20/ Joannes r.; 21/ Joannes r.; 22/ Nicolaus r.; 23/ Thomas r.; 24/ Joannes r.; 25/ Petrus r.; 26/ Andreas r.; 27/ Nicolaus r.; 28/ Simon r.; 29/ Matthias r.; 30/ Andreas r.; 31/ Blasius r.; 32/ Joannes r.; 33/ Bertholdus r.; 34/ Vincentius r.; 35/ Rodulphus r.; 36/ R.D. Stephanus Similski [Siemieński], professione Carmelita, anno Domini 1554, nescitur qua circumventionem suam et dolo, Premetensium vero conniventia, regimen «sibi abbatiale usurpavit, illudque per annos aliquot occupatum tenuit. Ob dissipationem monasterii Premetensis bonorum, tum ob alia facinora execranda, ab illustrissimo domino Andrea, episcopo Posnaniensi, expulsus ignominiose»; 37/ R.D. Joannes Wegorzewski, episcopus Ennensis, suffraganeus Posnaniensis, Premeti abbatizavit anno Domini 1561. Qui universas foundationum granities falsificavit, bona alienavit, villas tres importantes duodecim millia florenorum Polonicae commutavit pro praedio importante quatuorcentum florenos Polonicae. Qui posteaquam sex supra viginti annos abbatizasset, e vivis sublatus; 38/ Stanislaus Ostrowski, regularis; 39/ Jacobus Brzeznicki, suffraganeus Posnaniensis, abbas Premetensis commendatarius; 40/ Christophorus Charbicki, suffraganeus Vladislaviensis, abbas Premetensis commendatarius⁹⁰; 41/ Adamus Novodvorski, episcopus Camenecensis, post Premisliensis, denique Posnaniensis, abbas Premetensis commendatarius; 42/ Andreas Beszezyński [Leszczyński], regularis; 43/ Nicolaus Suligostowski Dunin, regularis; 44/ Sigismundus Subinski [Suliński], commendatarius; 45/ Alexander Nieborowski, commendatarius; 46/ Nicolaus Zegocki, regularis; 47/ Alexander Koszanowski, per potentiam; 48/ Antonius Kontski, regularis; 49/ Josephus Bernardus Garowski [Gurowski], regularis; 50/ Stephanus Bartochowski, regularis; 51/ Carolus Ri-

⁸⁹ Zob.: WŻr, cz. 12, s. 151-153 oraz 154-155.

⁹⁰ W wykazie tym mylnie złączono w jedną postać opata klaustralnego Krzysztofa Karśnickiego (uprzednio kanonika gnieźnieńskiego i krakowskiego) oraz będącego po nim opatem komendatoryjnym Krzysztofa Charbickiego, sufragana wrocławskiego. – Korytkowski, t. 2, s. 238-240 (gdzie o K. Karśnickim czytamy: „Opatem przemęckim został zapewne w 1605 r., gdyż w tym roku zrezygnował dobrowolnie z kanonii gnieźnieńskiej i kanonii krakowskiej. Jako opat przemęcki wielką sobie zjednął zasługę, wystawiwszy – w miejsce drewnianego – nowy murowany klasztor, któremu w ogóle wiele świadczył dobrego”); S. Chodyński, *Biskupi sufragani wrocławscy (z akt kapituły wrocławskiej)*, Włocławek 1906, s. 50-51; *Monasticon Cisterciense Poloniae*, t. 2, s. 347.

dzynski, regularis; 52/ Vesel, abbas Premetensis, pro nunc Andreoviensis, regularis; 53/ Joannes Robertus Bułakowski, per cuius obitum vacavit”.

• tamże (*Catalogus datus anno 1689*): „Monasterium in Vellen alias in Lacu Beatissimae Virginis Mariae Ordinis Cisterciensis in dioecesi Posnaniensi fundatum [fuit] anno Domini 1278. Postea securitatis gratia propter latrocinia et guerras tunc frequentes translatum [est] Premetum anno Domini 1418. Abbates per centum quadraginta annos habuit viginti sex, scilicet in Lacu Beatissimae Virginis Mariae omnes professos, libere electos sine ulla praesentatione regia, quorum nomina sequuntur: 1/ D[ominus] Andreas; 2/ D. Bertholdus; 3/ D. Henricus; 4/ D. Henricus; 5/ D. Gaspar; 6/ D. Joannes; 7/ D. Joannes; 8/ D. Joannes; 9/ D. Joannes/ 10/ D. Joannes; 11/ D. Joannes; 12/ D. Michael; 13/ D. Matthias; 14/ D. Nicolaus; 15/ D. Nicolaus; 16/ D. Guillelmus; 17/ D. Petrus; 18/ D. Rudolphus; 19/ D. Stephanus; 20/ D. Simon; 21/ D. Thomas; 22/ D. Thomas; 23/ D. Thomas; 24/ D. Valentinus; 25/ D. Vincentius; 26/ D. Fridericus. Post translationem itaque ex Lacu Beatissimae Virginis Mariae in Przement, similiter Premeti prout in Lacu Beatissimae Virginis Mariae administrabatur abbatia per abbates de medio electos nullo requisito consensu regio et loci ordinariorum, nisi sola confirmatione generalis Cisterciensis usque ad annum 1556. Primus reperitur Stephanus Sieminski. Huic successit Joannes Wegorzewski, iam cum praesentatione Sigismundi regis, et hic professus. Post hunc Stanislaus Ostrovski, similiter professus. Huic successit Jacobus Brzeczicki, episcopus Ennensis, suffraganeus Posnaniensis, et hic administrator primus, praesentatus per serenissimum Sigismundum III. Post hunc D. Christophorus Karsznick[i], professus. Post hunc D. Stephanus [C]harbicki, similiter professus [sic!]. Post hunc R.D. Adamus Novodvorski, episcopus Camenecensis, secundus administrator. Post hunc Andreas Lesczynski, qui assumpsit habitum. Post decessum illius Nicolaus Suligostovski, administrator. Post hunc D. Tarnowski, archiepiscopus Leopoliensis, administrator. Post illius cessum archidiaconus Loviciensis D. Nieborowski, qui accelerante morte administrationem comburi iussit, habitum regularem super se imponi petiit et mortuus est. Huic successit D. Andreas Miaskowski. Post cessum eius foeliciter modernus, cui merito titulus secundi fundatoris tribuens, D. Nicolaus Zegocki, abbas professus, iam vigesimum secundum in abbatia agens annum, et quidem laudabiliter, siquidem a fundamentis de cocto latere monasterium aedificavit, finite monasterio similiter aedificavit ecclesiam brevi finiendam, de cocto latere, forma et methodo egregia. Qui quamvis tot beneficia loco prestiterit, non cessat tamen ab opere, ideo supplicat Sanctitati Vestrae, quatenus ex mensa sua abbatiali duas villas, scilicet Orosaniec et Srzonaroz [sic!], in perpetuum donare possit monasterio pro conservandis tectis, et pro fratribus studiosis, pro vino, cera ad sacrarium et aliis necessitatibus. [...] Monasterium fundatum est pro sexdecim fratribus, modo tamen Dei gratia, ex singulare favori moderni reverendissimi abbatis, quamvis bona devastata et diminuta per frequentes exactiones militum attenuata habeamus, existimus pro maiori Dei gloria septemdecim”.

• tamże (*uwagi do katalogu opatów przemęckich w związku ze sprawą konfirmacji opata-elekta Pawła Rozrażewskiego* • 1732): „Certum est, quod in abbatia Premetense a primaeva erectione dictae abbatiae usque ad annum 1561 [...] nunquam tentatum fuerit in dicta abbatia introducere commendas. [Primus commendatarius est enim] Joannes Węgorzewski, electus dicto anno 1561, qui licet fuerit multo post suam electionem suffraganeus Posnaniensis, attamen ipse fuisse monachum dicti Ordinis professum et consequenter non fuisse commendatarius. Huic vero succedit Jacobus Brzeznicki, commendatarius anno 1586, sed cum ipse nunquam bullas pontificias obtinuisse probari possit, minime habendus est pro legitimo commendatario [...]. Isti autem successit Christophorus Karckiescki [Karśnicki] usque ad annum 1606, qui fuit regularis abbas. Post illum Stephanus Karckiescki [Charbicki], regularis, praefectus extitit dictae abbatiae vigore canonicae electionis usque ad annum 1610. Post cuius decessum Adamus Novarchi [Nowodworski], nullo titulo suffultus et absque bullis, usurpavit abbatiam usque ad annum 1613 titulo administrationis. Subinde vero rexerunt abbatiam duo abbates regulares, nempe Andreas Sezinski [Leszczyński] usque ad annum 1636 et post eum Nicolaus Sultiokovschi [Suligostowski], usque ad annum 1642. Et tunc suffectus est Sigismundus Sulinski [Suliński], qui licet non esset regularis, fuit tamen a monachis postulatus cum conditione, quod habitum monachalem suscipere et peracto noviciatu professionem regularem emittere teneretur, quam conditionem licet acceptasse nihilominus subticendo hanc conditionem Summo Pontifici imo sub falsa et insubsistenti narravita iurispatronatus ab Regiam Maiestatem spectans reportavit literas apostolicas provisionis in commendam [...]. Dicto Sigismundo successit Joannes Tarovski [Tarnowski], qui pariter provisionem in commendam reportavit [...]. Post eum vero abbatiam usurpavit Alexander Nieborovski [...], nulla apostolica provisione suffultus; cumque spatio duorum annorum, nempe anno 1656 et 1657, abbatiam supradictam violenter occupasset, imminente morte poenituit suae usurpationis praetensumque titulum suae administrationis comburi iussit et in signum poenitentiae monachali habitu se indui iussit. Hoc mortuo serenissimus rex praesentavit Andream Miachorski [Miaskowski], qui cum literas apostolicas obtinere non potuerit, praetenso iuro suo renunciavit et tunc in titulum provisus extitit Nicolaus Zegovrski [Żegocki], regularis, qui abbatiam Premetensem rexit usque ad annum 1689. Post cuius mortem serenissimus rex adhuc praesentavit a monachis eligendum seu postulandum Alexandrum Korzenski [Koszanowski], presbyterum saecularem, qui licet habitum monachalem suscepisset pro faciliiori exitu regiae praesentationis, eius tamen postulationem reiecit Summus Pontifex et de dicta abbatia [...] providit Antonium Konschi [Kontski], monachum Andreoviensem, anno 1690 [...]. Mortuo autem Alexandro Korzenski [Koszanowski], adhuc serenissimus rex eligendum proposuit monachis Josephum Gurovski, etiam monachum, sed eius electio non fuit admissa a Summo Pontifice [...], quia tunc adhuc in vivis existebat Antonius Kontski, verus abbas, qui non tamen persecutionibus quas

passus est taedio affectus quam austerioris, vitae cupidus, renunciavit dignitati abbati seque recepit inter Camaldolenses reformatos, sed non propterea Summus Pontifex voluit admittere electionem Josephi Gurovski, utpote ad instantiam serenissimi regis et vivente Antonio Kontski, legitime proviso, nulliter electi, sed tanquam de iure libero et adhuc ad Sedem Apostolicam devoluto providit Stephanum Bartovski, regularem, qui illam pacifice possidet. [...] Post obitum dicti Stephani Bartovski proviusus fuit in titulum Vincentius de Verbno Ridzinski, a monachis electus. Et post eum Augustinus Vezel [Wessel], monachus Andreoviensis, capitulariter electus, quo assumpto ad monasterium Andreoviense, similiter electus fuit Robertus Buttarloski [Bułakowski], monachus eiusdem Ordinis, monasterii Landensis professus; ipsoque nuper defuncto, electus fuit reverendissimus Paulus Rozzazevski [Rozrażewski], cuius electionis confirmationem in hodierna congregatio humillime postulamus”.

- ASV, Archivi delle Rappresentanze Pontificie, Archivio Nunziatura di Varsavia, vol. 115:

- k. 3v – [*Monasteria Congregationis Polono-Cisterciensis anno Domini 1774*]: „Monasterium Premetense abbatem habet regularem reverendissimum dominum Joannem Szoldrski a die 22. Martii anni 1752”.

SULEJÓW⁹¹

- ASV, Miscellanea, Armadia I, vol. 84
- k. 370r-v (nr 12) – „Motus proprius Sanctissimi circa abbatiam Suleioviensem anno 1681, pridie Kalendas Maii” (opatem sulejowskim był wówczas Bernard Justynian Zaruski – zob. niżej).
- ASR, Paesi stranieri (sec. XVII-XVIII), Busta 12, fasc. 14
- s. 28 – druk procesowy z roku 1685 (*Fundationes monasteriorum Cisterciensium in Polonia*): „V. Monasterium Suleioviense, dioecesis Gnesnensis. Abbas regularis, proviusus a Sede Apostolica [anno] 1677, in Julio, perillustris dominus Bernardus Zaruski”.
- s. 187-188 – druk procesowy z roku 1691 (*Relatio super statu et gestis circa abbatias regulares Poloniae, data in Congregatione Particulari, deputata a sanctissimo domino nostro Innocentio XII. die 20. Augustii 1691*)⁹².
- s. 258-259 nr 12 [*Motus proprius circa Suleioviensem anno 1681*] – dotyczy sporu o opactwo sulejowskie pomiędzy biskupem przemyskim Janem Stanisławem Zbąskim a opatem Bernardem Zaruskim.

⁹¹ SGKP, t. 11, s. 565-569; *Monasticon Cisterciense Poloniae*, t. 2, s. 314-323 (J. Dobosz, L. Wetesko); EK, t. 18, kol. 1180 (A. Bor).

⁹² Publikacja tego świadectwa w: WŹr, cz. 12, s. 171.

WĄGROWIEC⁹³

• BNCR, Sess. 231 [*Causae nonnullae praesertim Cisterciensium Poloniae Romae discussae*]

• k. 50[43]v – [*Benedictiones abbatum*]: „Trebnic et Rembowski, vigore brevis Clementis VIII., benedixerunt abates nostros. Benedictionem dedit [Adam] Trebnic Stanislao Dębinski, Ble[d]zoviensi, Mario Lentowski, Paradisiensis, Gasparo Kozelski, Vangrovecensi abbatibus”.

• ASR, Paesi stranieri (sec. XVII-XVIII), Busta 12, fasc. 14

• s. 28 – druk procesowy z roku 1685 (*Fundationes monasteriorum Cisterciensium in Polonia*): „III. Monasterium Vangrovecense, dioecesis Gnesnensis. Abbas regularis, electus anno 1664, perillustris dominus Chrysostomus Gninski”.

• s. 194 – druk procesowy z roku 1691 (*Relatio super statu et gestis circa abbatias regulares Poloniae, data in Congregatione Particulari, deputata a sanctissimo domino nostro Innocentio XII. die 20. Augustii 1691*): „Vangrovecensis [abbatia] Ordinis Cisterciensis, Gnesnensis dioecesis, vacans per obitum Alberti Chrzanowski, abbatis regularis, collata fuit in titulum mediante monachorum electione libere facta anno 1663 patre Joanne Chrisostomo Benedicto Gninski, monacho eiusdem Ordinis, quam hucusque possidet”.

• ASV, Archivi delle Rappresentanze Pontificie, Archivio Nunziatura di Varsavia, vol. 115:

• k. 3v – [*Monasteria Congregationis Polono-Cisterciensis anno Domini 1774*]: „Monasterium Vangrovecense commendatarium abbatem habet Adamum Rzewuski, cancellarium Leopoliensem”.

KANONICY REGULARNI ŚW. AUGUSTYNA

TRZEMESZNO⁹⁴

• ASR, Paesi stranieri (sec. XVII-XVIII), Busta 12, fasc. 14

• s. 184 – druk procesowy z roku 1691 (*Relatio super statu et gestis circa abbatias regulares Poloniae, data in Congregatione Particulari, deputata a sanctissimo domino nostro Innocentio XII. die 20. Augustii 1691*)⁹⁵.

⁹³ SGKP, t. 13, s. 161-166; *Monasticon Cisterciense Poloniae*, t. 2, s. 230-250 (A.M. Wyrwa); EK, t. 20, kol. 308-309 (A. Gładysz).

⁹⁴ SGKP, t. 12, s. 567-572; EK, t. 19, kol. 1116-1117 (A. Gładysz). Także: J. Łukowski, *Archiwum trzemeszeńskie*, Poznań 1881 [osobne odbicie z „Roczników Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego” 11 (1881)]; S. Litak, *Atlas Kościoła łacińskiego...*, s. 413.

⁹⁵ Zob. wyżej w dziale *Episkopat*, przy osobie biskupa Mikołaja Stanisława Świącickiego.

N O R B E R T A N I E (P R E M O N S T R A T E N S I)

Witów⁹⁶

- ASR, Paesi stranieri (sec. XVII-XVIII), Busta 12, fasc. 14

• s. 197 – druk procesowy z roku 1691 (*Relatio super statu et gestis circa abbatias regulares Poloniae, data in Congregatione Particulari, deputata a sanctissimo domino nostro Innocentio XII. die 20. Augustii 1691*): „Vitoviensis abbatia Ordinis Praemonstratensis, Gnesnensis dioecesis, vacans per obitum Vespasiani Lanckoronski, episcopi Camenecensis, concedita fuit in commendam anno 1677 illustrissimo domino Georgio Denhoff, tum canonico Cracoviensi, nunc episcopo Premisliensi, cancellario Regni, a serenissimo rege [...]”.

V A R I A

- ASV, Segreteria di Stato. Polonia, vol. Add. 4
- b.p. – „Series abbatum, qui nostra patrumque nostrorum memoria ex praesentatione et nominatione regia successive abbates processerunt” (chronologiczny wykaz komendatariuszy)

<i>annus</i>	<i>persona</i>
1585	Christophorus Klinski, abbas Pelplinensis
1599	Nicolaus Kostka, canonicus Culmensis, abbas Pelplinensis
1600	Stanislaus Makowiecki, canonicus Warmiensis, abbas Coronoviensis
1601	Joannes Krzycki, secretarius regius, abbas Coronoviensis
1608	Eustachius Wołowicz, episcopus Vilnensis, abbas Lubinensis
1611	Daniel Domoracki, abbas Paradisiensis
1612	Adam Novodvorski, abbas Praemetensis
1633	Jacobus Piasecki, archidiaconus Vladislaviensis, per viam coadiutoriae abbas Coronoviensis
1642	Nicolaus Sulgostowski, canonicus Gnesnensis, abbas Praemetensis
1645	Sigismundus Sulinski, canonicus Gnesnensis, abbas Praemetensis
1652	Nicolaus Krosnowski, post mortem Piasecki abbas Coronoviensis, quem secutus Carolus Czolanski
1664	Petrus Dębinski, abbas Coronoviensis
1668	Leonardus Rębowski, post mortem Felicis Kos abbas Pelplinensis

⁹⁶ SGKP, t. 13, s. 675-676; N. Backmund, *Monasticon Praemonstratense id est historia circa-riarum atque canonicarum candidi et canonici Ordinis Praemonstratensis*, t. 1, Straubing 1949, s. 346-348 (gdzie na s. 347-348 *Series abbatum*); t. 3, Straubing 1956, s. 599-600 (na s. 600 uzupełnienia do katalogu opatów); EK, t. 20, kol. 720 (K. Geryn). Także: S. Litak, *Atlas Kościoła łacińskiego...*, s. 418.

- ASV, Segreteria di Stato. Polonia, vol. Add. 6
- b.p. – „Ad abbatias in Polonia a regibus abbates nominati” (chronologiczny spis komendatariuszy prezentowanych przez polskich monarchów na poszczególne opactwa)

<i>abbatia</i>	<i>annus</i>	<i>persona</i>
Bledzeviensis	1576	Joannes Broniko[w]ski, canonicus Posnaniensis
Premetensis	1597	Jacobus Brzeznicki, suffraganeus Posnaniensis
Pelplinensis	1599	Nicolaus Kostka, canonicus Culmensis
Coronoviensis	1600	Stanislaus Makowicki, canonicus Vladislaviensis
Premetensis	1604	Christophorus Karsnicki, canonicus Gnesnensis
Lubinensis	1604	Jacobus Lempicki, canonicus Cracoviensis
Premetensis	1607	Stephanus [Christophorus] Charbicki, praepositus Calissiensis
Lubinensis	1608	Eustachius Wolowicz [Wollowicz], referendarius Magni Ducatus Lithuaniae et episcopus Vilmensis
Premetensis	1612	Adamus Nowodworski, episcopus Posnaniensis
Coronoviensis	1633	Jacobus Piasecki, archidiaconus Vladislaviensis
Coronoviensis	1645	Carolus Czolanski [Czolhański], scholasticus Leopoliensis
Sieciechoviensis	1645	Stephanus Widzga [Wydźga], archiepiscopus Gnesnensis
Tremesnensis	1645	Alex[ander Sokolowski], episcopus Wendensis [<i>recte</i> Kiioviensis]
Czerwenensis	1645	Nicolaus [Suligostowski], episcopus [nominatus] Kioviensis
Premetensis	1645	Stanislaus Długostowski[?], canonicus Posnaniensis
Wachocensis	1646	Joannes Komorowski, regens cancellariae Regni
Premetensis	1646	Stanislaus Sulinski, canonicus Gnesnensis
Miechoviensis	1647	Joannes Dembinski [Gembicki], episcopus Plocensis
Coronoviensis	1652	Nicolaus Kłosnoski [Krosnowski], episcopus Wendensis
Tinecensis	1654	Stanislaus [Pstrokoński], episcopus Chelmensis
Mogilensis	1655	Joannes [Tarnowski], archiepiscopus Leopoliensis
Miechoviensis	1655	[Adalbertus] Koricinski superstes
Premetensis	1655	Joannes [Tarnowski], archiepiscopus Leopoliensis
Tinecensis	1656	Georgius Lubomirski, Maltensis
Premetensis	1658	Andreas Miaskoski, referendarius Regni Poloniae
Suleioviensis	1660	Stanislaus Samowski superstes, nunc episcopus Vladislaviensis
Sieciechoviensis	1661	Nicolaus Prazmowski, archiepiscopus Gnesnensis
Vitoviensis	1661	[Vespasianus] Lanckoronski, episcopus Camenecensis
Tinecensis	1661	[Matthias] Poniatowski
Obrensis	1661	Praepositus Woinicensis [= Stanisław Miaskowski]
Bledzeviensis	1661	[Casimirus] Opalinski, nunc coadiutor episcopo Posnaniensis
[Obrensis]	1661	Stanislaus Miosckonski [Miaskowski]
Paradisiensis	1662	Nicolaus Wierzbo[w]ski

Coronoviensis	1664	Petrus Dembinski, canonicus Cracoviensis
Wachocensis	1668	Nicolaus Lesinski [Leżeński], canonicus Cracoviensis
Mogilnensis	1669	Joannes Malachowski, nunc cancellarius Regni, episcopus Culmensis
Andreoviensis	1673	Andreas Olseski [Olszowski], archiepiscopus Gnesnensis
Coronoviensis	1675	Ignatius Gninski, archidiaconus Sremensis
Lubinensis	1676	Albertus Dobrseleski [Dobrzelewski], archidiaconus Posnaniensis
Vitoviensis	1677	Georgius Denhoff, canonicus Cracoviensis
Ego Joannes de Sernicolis, Regiae Coronae Polonae expeditor, attestor illa annotata superius, quae producuntur ex Datariae Romanae registris, esse per me visa, lecta et extracta. Die 18. Septembris 1680.		

BIBLIOGRAFIA

- Akademijos laurai. Laurae academicae seu liber continens ritum promovendi et catalogum promotorum ad gradum doctoratus, licentiatu, magistri et baccalaureatus in Alma Academia Vilnensi Societatis Jesu*, ed. I. Balčienė, Z. Bliznikienė & D. Kupčinskaitė, Vilnius 1997.
- Backmund N., *Monasticon Praemonstratense id est historia circariarum atque canonicarum candidi et canonici Ordinis Praemonstratensis*, t. 1-3, Straubing 1949-1956.
- Borkowska M., *Leksykon zakonnic polskich epoki przedrozbiorowej*, t. 1: *Polska Zachodnia i Północna*, Warszawa 2004.
- Causae Polonae coram Sacra Romana Rota XV-XVII saec*, ed. K. Bukowska-Gorgoni, Roma 1995.
- Chodyński S., *Biskupi sufragani wrocławscy (z akt kapituły wrocławskiej)*, Wrocław 1906.
- Cysterki w dziejach i kulturze ziem polskich, dawnej Rzeczypospolitej i Europy Środkowej*, red. A.M. Wyrwa, A. Kiełbasa i J. Swastek, Poznań 2004.
- Encyklopedia katolicka*, t. 1-20, Lublin 1973-2014.
- Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564-1995*, oprac. L. Grzebień, Kraków 1996 [2004²].
- Fokciński H., *Polonica w zbiorach Stolicy Apostolskiej, wielkich rodów włoskich oraz centralnych archiwów zgromadzeń zakonnych w Rzymie*, „Saeculum Christianum” 15 (2008), s. 229-244.
- Gierczyński E., *Mecenas w infule. Biskup Michał Kościeszka-Kosmowski*, „Nasza Przyszłość” 14 (1961), s. 161-174.
- Hierarchia Catholica medii et recentioris aevi sive Summorum Pontificum, S.R.E. cardinalium, Ecclesiarum antistitum series*, t. 5: *A pontificatu Clementis PP IX (1667) usque ad pontificatum Benedicti PP. XIII (1730)*, ed. R. Ritzler & P. Sefrin, Patavii 1952.
- Hierarchia Catholica medii et recentioris aevi sive Summorum Pontificum, S.R.E. cardinalium, Ecclesiarum antistitum series*, t. 6: *A pontificatu Clementis PP. XII (1730) usque ad pontificatum Pii PP. VI (1799)*, ed. R. Ritzler & P. Sefrin, Patavii 1958.

- Hierarchia Catholica medii et recentioris aevi sive Summorum Pontificum, S.R.E. cardinalium, Ecclesiarum antistitum series*, t. 7: *A pontificatu Pii PP VII (1800) usque ad pontificatum Gregorii PP XVI (1846)*, ed. R. Ritzler & P. Sefrin, Patavii 1968.
- Kamiński M., *Dawne opactwo zakonu cysterskiego w Łądzie nad Wartą. Zarys dziejów i zabytki sztuki*, Łąd 1936.
- Katalog duchowieństwa diecezjalnego i zakonnego na podstawie ksiąg święceń biskupów wrocławskich 1650-1810/12*, oprac. S. Jujeczka, H. Gerlic i W. Konighaus, Wrocław 2014.
- Katalog wydawnictw Polskiej Akademii Umiejętności 1873-1947*, t. 1: *Wydawnictwa Wydziałów Filologicznego i Historyczno-Filozoficznego*, wydawnictwa specjalne i periodyczne, oprac. S. Mikucki, Kraków 1948.
- Kopiec J., *Inwentarz poloników w „Fondo Albani” w Archiwum Watykańskim*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 74 (2000), s. 145-175.
- Korytkowski J., *Prałaci i kanonicy katedry metropolitalnej gnieźnieńskiej od roku 1000 aż do dni naszych (podług źródeł archiwalnych)*, t. 1-4, Gniezno 1883.
- Kotowska-Rasiak E., Sprutta J., *Ołobok na cysterskim szlaku*, Ołobok 2010.
- Litak S., *Atlas Kościoła łacińskiego w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVIII wieku*, Lublin 2006.
- Łukaszewicz J., *Krótki opis historyczny kościołów parochialnych, kościółków, kaplic, klasztorów, szkółek parochialnych, szpitali i innych zakładów dobroczynnych w dawnej diecezji poznańskiej*, t. 2, Poznań 1859.
- Łukowski J., *Archiwum trzemeszeńskie*, Poznań 1881 [osobne odbicie z „Roczników Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego” 11 (1881)].
- Makarczyk I., *Biskupi polscy z Zakonu Kanoników Regularnych Laterańskich*, „Echa Przeszłości” 8 (2007), s. 53-54.
- Makarczyk I., *Procesy informacyjne biskupów polskich z Zakonu Kanoników Regularnych Laterańskich*, [w:] *Przemijanie i trwanie. Kanonicy Regularni Laterańscy w dawnej i współczesnej Polsce*, red. K. Łatak i I. Makarczyk, Kraków b.d., s. 249-250.
- Monastica Polonorum. Fontes et studia*, t. 1, red. A.M. Wyrwa i R. Witkowski, Warszawa 2009.
- Monasticon Cisterciense Poloniae*, t. 2: *Katalog męskich klasztorów na ziemiach polskich i dawnej Rzeczypospolitej*, red. A.M. Wyrwa, J. Strzelczyk i K. Kaczmarek, Poznań 1999.
- Nitecki P., *Biskupi Kościoła w Polsce w latach 965-1999. Słownik biograficzny*, Warszawa 2000².
- Nowacki J., *Dzieje archidiecezji poznańskiej*, t. 1: *Kościół katedralny w Poznaniu. Studium historyczne*, Poznań 1959; t. 2: *Archidiecezja poznańska w granicach historycznych i jej ustrój*, Poznań 1964.
- Polskie procesy informacyjne przed prowizjami biskupów i opatów w seriach: «Processus Consistoriales» i «Processus Datariae» Archiwum Watykańskiego (1588-1906)*, oprac. W. Cichosz, H. Fokciński, U. Głowacka-Maksymiuk, M. Pukianiec, E. Reczek, K. Sadowska i T. Zdziech (*Katalog mikrofilmów i zapisów cyfrowych. Wykaz Papieskiego*

Instituto Studiów Kościelnych w Rzymie i Punktu Konsultacyjnego w Warszawie), Warszawa 2015.

- Polski słownik biograficzny*, t. 1-50 →, Kraków–Warszawa–Wrocław 1935-2015 →.
- Prokop K.R., *Biskupi w gronie prałatów i kanoników plockiej kapituły katedralnej w XVII i XVIII stuleciu*, [w:] *Finis legis Christus. Księga pamiątkowa dedykowana Księdzu Profesorowi Wojciechowi Góralskiemu z okazji siedemdziesiątej rocznicy urodzin*, t. 1, red. J. Wroceński i J. Krajczyński, Warszawa 2009, s. 659-691.
- Prokop K.R., *Gnieźnieńska «genealogia» biskupów z ziem polsko-litewsko-ruskich. Wokół „Prałatów i kanoników katedry metropolitalnej gnieźnieńskiej” Jana Korytkowskiego*, „*Ecclesia. Studia z Dziejów Wielkopolski*” 9 (2014), s. 41-90.
- Prokop K.R., *Polonica w katalogu obsady biskupstw tytularnych XVII-XIX w. z Archivio Segreto Vaticano (ASV)*, „*Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*” 93 (2010), s. 175-209.
- Prokop K.R., *Polonica z drugiej połowy XVII oraz z XVIII i XIX w. w zbiorze „Iuramenta fidelitatis et Professiones fidei” z Archivio Segreto Vaticano (ASV)*, „*Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*” 93 (2010), s. 211-258.
- Prokop K.R., *Polonica w rzymskim „Protocollo consecrationum episcoporum et alia 1565-1662” „z Archiwum Watykańskiego. Sakry biskupów polskich w Wiecznym Mieście w 2. poł. XVI oraz 1. i 2. tercji XVII w.*, „*Odrodzenie i Reformacja w Polsce*” 49 (2005), s. 199-208.
- Prokop K.R., *Rzymskokatolicy biskupi ordynariusze diecezji na ziemiach ruskich dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów (do czasów I wojny światowej)*, Warszawa–Drohiczyn 2014.
- Prokop K.R., *Stolice tytularne biskupów Kościoła katolickiego wpisanych w dzieje ziem polskich (XIII w.-2014)*, Kraków 2014.
- Przemęt. Zarys dziejów*, red. K. Zimniewicz, Warszawa–Poznań 1991.
- Przybyszewski B., *Katalog kanoników krakowskiej kapituły katedralnej w XVIII wieku*, Kraków 2009.
- Salaterski S., *Kolegiata i kapituła św. Małgorzaty P.M. w Nowym Sączu (1448-1791)*, Nowy Sącz 1997.
- Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. 1-15, Warszawa 1880-1902.
- Szczepaniak J., *Spis prałatów i kanoników kapituły katedralnej oraz kapituł kolegiackich diecezji krakowskiej (XVIII w.)*, Kraków 2008.
- Szostkiewicz Z., *Katalog biskupów obrządku łacińskiego przedrozbiorowej Polski*, [w:] *Sacrum Poloniae Millenium. Rozprawy – Szkice – Materiały historyczne*, t. 1, Rzym 1954, s. 391-608.
- Weiss A., *Raporty dziekanów o stanie kościołów diecezji poznańskiej w 1797 roku*, Lublin 2010.
- Wielkopolski słownik biograficzny*, red. A. Gąsiorowski i J. Topolski, Warszawa–Poznań 1981.

- Wieteska J., *Katalog prałatów i kanoników prymasowskiej kapituły łowickiej od 1433 do 1970 r.*, Warszawa 1971
- Wydawnictwa Polskiej Akademii Umiejętności 1817-1951, oprac. B. Trombala, Warszawa 1965.
- Wypisy źródłowe do biografii polskich biskupów i opatów z czasów Rzeczypospolitej Obojga Narodów oraz niewoli narodowej doby zaborów (XVI-XIX w.)*, wyd. K.R. Prokop, cz. 1, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 82 (2004), s. 187-224.
- Wypisy źródłowe do biografii polskich biskupów i opatów z czasów Rzeczypospolitej Obojga Narodów oraz niewoli narodowej doby zaborów (XVI-XIX w.)*, wyd. K.R. Prokop, cz. 2, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 83 (2005), s. 285-332.
- Wypisy źródłowe do biografii polskich biskupów i opatów z czasów Rzeczypospolitej Obojga Narodów oraz niewoli narodowej doby zaborów (XVI-XIX w.)*, wyd. K.R. Prokop, cz. 3, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 84 (2005), s. 237-292.
- Wypisy źródłowe do biografii polskich biskupów i opatów z czasów Rzeczypospolitej Obojga Narodów oraz niewoli narodowej doby zaborów (XVI-XIX w.)*, wyd. K.R. Prokop, cz. 4, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 85 (2006), s. 305-377.
- Wypisy źródłowe do biografii polskich biskupów i opatów z czasów Rzeczypospolitej Obojga Narodów oraz niewoli narodowej doby zaborów (XVI-XIX w.)*, wyd. K.R. Prokop, cz. 5, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 87 (2007), s. 115-154.
- Wypisy źródłowe do biografii polskich biskupów i opatów z czasów Rzeczypospolitej Obojga Narodów oraz niewoli narodowej doby zaborów (XVI-XIX w.)*, wyd. K.R. Prokop, cz. 6, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 89 (2008), s. 343-395.
- Wypisy źródłowe do biografii polskich biskupów i opatów z czasów Rzeczypospolitej Obojga Narodów oraz niewoli narodowej doby zaborów (XVI-XIX w.)*, wyd. K.R. Prokop, cz. 7, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 91 (2009), s. 287-321.
- Wypisy źródłowe do biografii polskich biskupów i opatów z czasów Rzeczypospolitej Obojga Narodów oraz niewoli narodowej doby zaborów (XVI-XIX w.)*, wyd. K.R. Prokop, cz. 8, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 94 (2010).
- Wypisy źródłowe do biografii polskich biskupów i opatów z czasów Rzeczypospolitej Obojga Narodów oraz niewoli narodowej doby zaborów (XVI-XIX w.)*, wyd. K.R. Prokop, cz. 9, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 95 (2011), s. 247-304.
- Wypisy źródłowe do biografii polskich biskupów i opatów z czasów Rzeczypospolitej Obojga Narodów oraz niewoli narodowej doby zaborów (XVI-XIX w.)*, wyd. K.R. Prokop, cz. 10, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 97 (2012), s. 217-332.
- Wypisy źródłowe do biografii polskich biskupów i opatów z czasów Rzeczypospolitej Obojga Narodów oraz niewoli narodowej doby zaborów (XVI-XIX w.)*, wyd. K.R. Prokop, cz. 11, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 98 (2012), s. 309-392.
- Wypisy źródłowe do biografii polskich biskupów i opatów z czasów Rzeczypospolitej Obojga Narodów oraz niewoli narodowej doby zaborów (XVI-XIX w.)*, wyd. K.R. Prokop, cz. 12, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 101 (2014), s. 141-215.

SUMMARY

It is already the author's fourth publication in the *excerpta* series in which he makes available to Polish historians the abundant material on Polish affairs housed in the Vatican archives. The tradition of publications of this type has a long standing in Polish historical sciences. This time the author crossed the boundary of the Vatican and consulted two important Roman institutions: Archivio di Stato di Roma and Biblioteca Nazionale Centrale di Roma. The subject matter of this part of the *excerpta* refers to the territory of the historical Greater Poland and the representatives of the episcopate and religious orders active there. Each of the presented persons had to be connected to the history of the archdiocese of Gniezno or the diocese of Poznań in the times of Old Poland in their extensive historical borders.

Keywords

Catholic Church in Greater Poland in the 17th-18th centuries (church hierarchy, religious orders) – sources, *Polonica* in the Archivio Segreto Vaticano, Archivio di Stato di Roma and Biblioteca Nazionale Centrale di Roma (excerpts), prosography of Old Polish Church elites, historic chronology

